Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov.

V.b.b.

SLOVENSKI vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIV. | Celovec, petek, 10. julij 1959 | Štev. 28 (895)

Kdaj bo pri nas zaživela nova miselnost?

Četrti kongres ZKS, stranke, ki je vodila slovensko ljudstvo v narodno-osvobodilni borbi proti fašizmu in mu priborila samostojno Ljudsko republiko Slovenijo, je posvetil izredno veliko pozornosti tudi manjšinam, in sicer tujerodnim v LR Sloveniji na eni strani in slovenskim v Italiji in Avstriji na drugi strani. To dejstvo je pomembno in zanimivo, ko po eni strani nasprotniki socializma vedno spet trdijo, da le-ta nima smisla za narodnostno vprašanje, po drugi strani pa gotovi krogi poskušajo s parolami o internacionalizmu, o Združeni Evropi in važnosti socialno-gospodarskih problemov zmanjšati pomen tega vprašanja in se oportunistično izogniti njegovemu reševanju. Temu nasproti pa je zadnji ljubljanski kongres jasno označil pravilno socialistično gledanje na to vprašanje in mu dal proti laži-demokratičnim reševanjem na osnovi „svobodne" opredelitve in enakosti pred zakoni široko demokratično vsebino.

Zgodovinsko dejstvo je, da se je Avstro-Ogrska razsula zaradi tega, ker ni znala rešiti nacionalnega vprašanja. Celo obsežne razprave raznih piscev o „vzorni" rešitvi nacionalnega vprašanja v dobi monarhije ne morejo zanikati, da je končem konca že v stari Avstriji bila vsa narodnostna politika zlasti v izvajanju usmerjena na to, da opraviči protinarodnostne ukrepe velikih narodov proti malim narodom. To še posebno velja za manjšinska zaščitna določila v mirovnih pogodbah po prvi svetovni vojni, ki so imela po izjavi braziljanskega zastopnika pri Zvezi narodov Mela Franca le edini namen čimprejšnje asimilacije manjšin. Ob takem pojmovanju ni čudno, da medvojna manjšinska zaščita ni pokazala zadovoljivih rezultatov in ji k takim niso mogli pripomoči tudi ne tako imenovani manjšinski kongresi. Pač pa je nacizem z vso brutalno silo pričel z likvidacijo nenemških manjšin in zlorabil nemške manjšine kot pete kolone, kar je privedlo do tega, da so zavezniki sklenili preselitev vseh nemških manjšin iz vzhodnih držav, ki so na ta način doživele isto usodo, katere so prej bili deležni številni narodi s strani nemškega fašizma.

Neposredno po drugi svetovni vojni je vse kazalo, da so se politiki vladajočih narodov iz te zgodovine le nekaj naučili in se odvrnili od politike raznarodovanja, ki je prinesla narodom in državam toliko gorja. Pariški sporazum med Italijo in Avstrijo v osnovi gradi prav na tem spoznanju in podobno je nastala iz takega spoznanja tudi odredba o dvojezičnih šolah na Koroškem. Na žalost pa to spoznanje ni bilo trajno. Tako se v Južnem Tirolu avstrijska manjšina v zadnjih letih vedno spet pritožuje, da Italija stremi za tem, da bi izpodrinila domače prebivalstvo; na Koroškem pa doživljamo, da v manjšinski politiki spet odločajo ljudje in organizacije, ki so v prvi republiki zagovarjali in izvajali politiko pritiska in raznarodovanja, v dobi nacizma pa likvidacijo s preseljevanjem našega človeka in uničevanjem našega jezika.

Kako drugačno, dosledno je vendar socialistično gledanje na manjšinsko vprašanje, ki je prišlo do izraza na omenjenem kongresu v Ljubljani: ne nasilna asimilacija manjšine po večini, marveč enakopravno vključevanje manjšine v državno življenje in družbeno ustvarjanje; ne ozko nacionalistično zagrajevanje proti manjšini, marveč široko človečansko zbliževanje med večinskim in manjšinskim narodom; ne postavljanje ločitvenih mejnikov, marveč zabrisanje meja; ne zloraba manjšine kot pete kolone proti sosednim narodom, marveč odgovorno upoštevanje le-te kot mostu med narodi - sosedi; ne samo formalno priznavanje pravic manjšine, marveč predvsem dejansko izvajanje le-teh kot dolžnost večine; vse to iz globoke odgovornosti za mednarodno sodelovanje in mir v svetu!

Že ob znani izjavi predsednika skupščine LRS Mihe Marinka smo na tem mestu zapisali, da se koroški Slovenci popolnoma strinjamo s tako novo manjšinsko politiko, ki v manjšinah ne gleda elementa za razdruževanje marveč element za zbliževanje med narodi in zato noče nelojalnih manjšin, marveč manjšine, ki se zveste in predane svoji samobitnosti z iskreno lojalnostjo vključujejo v državno življenje in ustvarjanje ter na ta način izvršujejo svoje plemenito poslanstvo posredovanja med narodi - sosedi. Ob ponovni potrditvi te načelne resnično demokratične manjšinske politike in poudarku njene važnosti bomo koroški Slovenci le še bolj vztrajni zagovorniki in pristaši takega manjšinskega izživljanja, da svoj del doprinesemo tudi do takega manjšinskega reševanja.

Na žalost moramo ugotoviti, da je nemška javnost, ki je sicer zagnala krik ob kritiki ravnanja z našo manjšino, popolnoma zamolčala ta demokratična načela manjšinske politike. Ob taki ozki miselnosti pač še ni izgledov, da bi tudi v naši državi prišlo v doglednem času do takega demokratičnega gledanja in predvsem reševanja manjšinskega vprašanja.

Odprava dvojezičnih šol, zmanjšanje pravic do uporabe slovenskega jezika pred sodišči, skrčevanje ozemlja z avtohtonim slovenskim prebivalstvom brez dvoma niso izraz takega demokratičnega reševanja, marveč povrnitev k nevarnim metodam raznarodovanja in izkoriščanja vsesplošne odvisnosti manjšine v nedavni dobi.

Zvezni prezident odločno posegel v vladna pogajanja

Ob koncu zadnjega tedna je vse kazalo, da bodo pogajanja za sestavo nove zvezne vlade zaključena z uspehom in se bo novo državno vodstvo parlamentu lahko predstavilo že na seji v sredo. Toda v zadnjem trenutku je prišlo spet do nevarnega zastoja in v torek je kancler Raab dobil od vodstva svoje stranke pooblastilo, da vrne mandat za sestavo vlade.

S tem so se znašla pogajanja med obema vladnima strankama spet na začetnem izhodišču in poleg tega še brez osebnosti, ki bi imela pooblastilo za sestavo vlade. V tem odločilnem trenutku pa je odločno posegel vmes zvezni prezident, ki je SPÖ in ÖVP pozval, naj pogajanja nadaljujeta v najožjem krogu in jih zaključita še ta teden.

Morda bo ravno ta ultimativni poziv napravil konec zdaj že devettedenski dobi medstrankarskih prerekanj, pri katerih v glavnem ni bilo kaj drugega kot medsebojno očitanje o stremljenju po absolutni oblasti v državi. To še toliko bolj, ker zvezni prezident zdaj nikomur ni poveril mandata za sestavo vlade, kar v socialističnih krogih tolmačijo s tem, da se bo prezident verjetno poslužil svoje ustavne pravice, da sam imenuje kanclerja in ministre.

Seveda ni rečeno, da bi moralo priti do tega v drugi republiki edinstvenega koraka, ker se razgovori med obema velikima strankama spet nadaljujejo. Le vprašanje je, kakšen bo uspeh teh razgovorov, ker v ÖVP-jevskem tisku že v naprej dvomijo, da bi bilo mogoče najti sporazum s SPÖ. Gotovi krogi v ÖVP namreč pod nobenim pogojem nočejo priznati poraza, ki ga je stranka utrpela pri volitvah dne 10. maja in se dosledno zoperstavljajo vsakršni razširitvi socialističnega vpliva v novem državnem vodstvu. Posebno nedostopni so v vprašanju podržavljenih obratov, torej ravno na področju, na katerem SPÖ najbolj upravičeno terja povračilo tistih pozicij, ki jih je imela že po volitvah leta 1953, ko je bilo razmerje med obema strankama približno enako kot zdaj.

V teh dneh se bo vsekakor pokazalo, ali je sodelovanje med SPÖ in ÖVP v zdaj že tradicionalni obliki sploh še možno ali pa bo treba iskati nove poti, kar seveda ne bi odgovarjalo na volitvah izraženi volji pretežne večine avstrijskega ljudstva.

Pred „drugim polčasom" v Ženevi

V ponedeljek se bo v Ženevi začel drugi del konference zunanjih ministrov štirih velesil ter obeh Nemčij. Tritedenski odmor so na obeh straneh izkoristili za razna posvetovanja ter diplomatska srečanja, ki naj bi olajšala nadaljnje delo sestanka. Zdaj delegacije spet prihajajo na kraj razgovorov in kmalu se bo videlo, ali so se glave politikov kljub poletni vročini toliko ohladile, da bodo lahko z mirnimi živci iskali poti do medsebojnega zbližanja.

Za najbolj pomemben dogodek v času med obema sestankoma v Ženevi smatrajo uradni obisk podpredsednika sovjetske vlade Kozlova v Ameriki, kjer je odprl veliko razstavo Sovjetske zveze ter imel razgovore z raznimi predstavniki ameriškega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja. V istem času je prispela na obisk v Sovjetsko zvezo skupina ameriških guvernerjev, ki so si ogledali razne predele države ter jih je sprejel tudi predsednik vlade Hruščev.

Bolj v zatišju so potekale priprave za Ženevo med zahodnimi državami samimi, kjer je izpodletel celo poskus, da bi najprej sklicali sestanek vseh v Atlantskem paktu povezanih držav. To je najbolj prizadelo Zahodno Nemčijo, ki je ravno na takem srečanju nameravala ostale zahodne udeležence ženevske konference prepričati o svojem nepopustljivem stališču. Zdaj so v Bonnu precej užaljeni, saj prihajajo v Ženevo praktično praznih rok in je njihov edini argument v tem, da je šel Zahod že na prvi konferenci do skrajnih meja popuščanja in je zdaj po njihovem mnenju edino od Vzhoda odvisno, ali bo pripravljen na popuščanje, kar bi opravičilo nadaljnja pogajanja.

V nasprotju z nespravljivo trmo Bonna pa so v krogih vzhodnonemške delegacije poudarili, da bo napravila Vzhodna Nemčija vse, da bi prišlo do sporazuma z zahodnimi silami.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

VABILO NA

Pevski koncert in narodne plese iz okolice Bohinja

Gostujeta folklorna skupina in oktet Turističnega društva Bohinj

Prireditve bodo:

v soboto, dne 11. julija:
pri Voglu v Št. Primožu ob 20.30 uri

v nedeljo, dne 12. julija:
v kinodvorani v Železni Kapli ob 11.30 uri
pri Šercerju v Šmihelu ob 20.00 uri

Vsi ljubitelji prijetne zabave prisrčno vabljeni.

Državna realna gimnazija za Slovence v Celovcu

Sprejemni izpiti

na Državni realni gimnaziji za Slovence so dne 13. julija 1959. Začetek je ob 8. uri dopoldan in sicer v poslopju Državne realke, Celovec, Lerchenfeldgasse 22 v drugem nadstropju. Vsi prijavljeni učenci morajo pred izpitom oddati spričevala, katera bodo dobili v soboto, dne 11. julija 1959.

Tudi učenci iz glavne šole, ki so javljeni za drugi razred, morajo ta dan opraviti predpisane izpite.

Ravnateljstvo.

Nov zastopnik slovenskih kmetov v kmetijski zbornici za Koroško

Kmetijska zbornica za Koroško je sporočila, da je pri volitvah v kmetijsko zbornico dne 11. 11. 1956 izvoljeni zastopnik volilne skupnosti „Kmečka gospodarska zveza" Janko Janežič, pd. Janežič v Lešah dne 29. 6. 1959 odstopil kot zbornični svetnik.

Po § 11 zakona o kmetijski zbornici je bil dne 1. julija 1959 na njegovo mesto kot zbornični svetnik poklican naslednji kandidat na listi volilne skupnosti „Kmečka gospodarska zveza", to je dr. Mirt Zwitter, poslevodeči podpredsednik Zveze slovenskih zadrug v Celovcu.

Posarje tudi gospodarsko del Nemčije

Pred dvemi leti in pol je bil med Francijo in Zahodno Nemčijo sklenjen sporazum, po katerem se Posarje — skozi desetletja ostro osporavana pokrajina med obema državama — politično priključi Nemčiji, gospodarsko upravo pa za prehodno dobo obdrži še Francija. V noči od 5. na 6. julij pa je padla tudi gospodarska meja med Posarjem in Nemčijo ter so bile carinske postojanke premeščene na mejo med Posarjem in Francijo.

Po dokončni združitvi Posarja z Nemčijo se na tem ozemlju izvaja tudi zamenjava francoskih frankov za nemške marke, in sicer po ključu 85 fenigov za 100 frankov. Vendar je doživelo prebivalstvo Posarja prvo bridko razočaranje, ko je prišlo takoj po uvedbi nove valute do nesramnega navijanja cen. Ta zloraba prehodne dobe je zahtevala ostre ukrepe oblasti, kajti med prebivalstvom se je začelo širiti protestno gibanje proti pretiranim cenam in tarifam, ki so bile mnogo višje kot v ostali Nemčiji. Protestom so se priključili tudi sindikati, ki so napovedali zahteve po zvišanju mezd in plač.

Dvojezičnost ni pravica manjšine, marveč obveza večine

Na IV. kongresu ZKS sta o vprašanju narodnostnih manjšin govorila tudi članica CK ZKS, Majda Bojc in delegat iz Kopra, Nerino Gobbo, ki je govoril v italijanščini.

Majda Bojc je uvodoma podkrepila izjavo predsednika Ljudske skupščine LR Slovenije Mihe Marinka, da socialistična Jugoslavija ne zagotavlja le narodnostni obstoj manjšin, temveč daje vsakemu pripadniku manjšine možnost, da se kot državljan neposredno vključi v organe samoupravljanja. S tem v zvezi je dejala, da sta v Ljudski skupščini LRS 2 poslanca pripadnika manjšine, dočim je v okrajnih in občinskih odborih 76 odbornikov pripadnikov manjšine. Manjšina pa je v Sloveniji zastopana tudi v drugih organih. Tako je 185 pripadnikov manjšine v delavskih svetih, 90 pa v zadružnih svetih. Politično dela 11 pripadnikov manjšine v okrajnih komitetih ZKS, 25 jih pa dela v okrajnih in občinskih odborih Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

„Čeprav so omenjene številke glede na število narodnih manjšin zadovoljive", je dejala Majda Bojc, „je vendar treba še nadalje posvetiti družbeni aktivizaciji manjšine vso pozornost. Zato tudi postavljamo vprašanje dvojezičnosti na področjih, kjer živi manjšina. Pri nas nimamo kompaktnih manjšinskih področij, principielno pa zagovarjamo dvojezičnost, ker ta vodi k strpnosti, k spoštovanju drugega naroda, skratka k zbližanju narodov ob mejah.

Dvojezičnost ni pravica manjšine, ampak obveza večine, ki hoče zagotoviti resnični, demokratični razvoj in odstraniti za manjšino ovire v javnem življenju in preprečiti, da ne ostane zaprta samo v območje svojega jezika. Zaradi tega je treba še bolj dosledno uveljavljati dvojezičnost v administraciji in v javnem življenju sploh. Pri takem razvoju bo učenje jezika manjšine tudi za predstavnike večine pomenilo resnično vrednost. **Dvojezičnost je pravo protislovje denacionalizacije, asimilacije in izkoriščanja manjšine kot pete kolone in je razumljivo, da jo zato danes reakcionarni krogi napadajo.**

Lahko povdarimo, da je dvojezičnost sestavni del politike mostu med dvema narodoma in ugoden pogoj politike aktivne koeksistence. To tudi kaže, da naš odnos do manjšine ni odvisen od zunanjih meddržavnih odnosov."

Bojčeva je nato omenila, da je LR Slovenija v šolskem letu, ki gre proti koncu, **dala manjšinam dotacije v znesku blizu 30 milijonov dinarjev, od tega 19 milijonov za šolstvo, ostalo pa za založništvo in kulturno dejavnost. Razen tega pa so manjšine udeležene še neposredno pri proračunih okrajev in v komunah.** Tako pospeševanje razvoja manjšine in prizadevanje Jugoslavije za dobre sosedske odnose omogoča manjšinam, da razvijejo svojo posebno vlogo mostu med sosednima narodoma in državama, hkrati pa je tudi najpripravnejše sredstvo za premostitev nacionalističnih teženj.

Kot primer uspešnega prizadevanja v tej smeri je omenila rešitev vprašanj med Jugoslavijo in Italijo v letu 1954 in pozneje z lokalnimi trgovinskimi sporazumi in sporazumom o malem obmejnem prometu. „V milijone gredo številke o prehodih obeh strani meja", je dejala, „in kar je nadvse pomembno, razkrita je toliko propagirana laž o nenavadnem dogajanju za tako imenovano „železno zaveso", omogočeno je, da se italijanski državljani, ki žive v drugem družbenem sistemu, na licu mesta seznanijo z našo prakso. **Kot posledica vsega tega prihaja do pomembne spremembe javnega mnenja pri sosedih, do spremembe, ki pospešuje sporazumevanje med narodoma. Slovenska narodnostna skupina v Italiji se ne zapira več v svoj nacionalni okvir, tako da ji vsakodnevna borba za nacionalne pravice ne jemlje perspektive vse tesnejšega sodelovanja z demokratičnimi in socialističnimi silami v italijanskem družbenem dogajanju.** Tudi italijanski delavski razred in njegove politične organizacije danes bolj odkrito postavljajo zahtevo po odnosu do manjšine, ki naj z varovanjem manjšinske etnične skupnosti in njegovega političnega, gospodarskega in kulturnega razvoja preprečuje poizkuse denacionalizacije.

Razlikovati pa moramo vsekakor položaj pri naših severnih sosedih. V republiki Avstriji so prav v novejšem obdobju na delu sile, ki črpajo svoje pobude iz spominov na veliko monarhijo ali celo na „Anschluss". Te se naslanjajo na tiste evropske sile, ki vztrajajo na kolonializmu in sploh na imperialističnih pozicijah. Delovanje teh se izraža v obnovitvi nacionalističnih društev „Heimatdiensta" in „Südmarke" na Koroškem. Te organizacije zastrupljajo ozračje s pomočjo šovinističnega tiska in strank. S svojo napadalnostjo predstavljajo močno oviro enakopravnemu življenju koroških Slovencev kot državljanov, pa tudi oviro pri njihovem vključevanju v fronto demokratičnega razvoja, kakor tudi pri vključevanju v delavsko gibanje. Pod njihovim vplivom je avstrijska vlada izdala dva manjšinska zakona, ki jemljeta koroškim Slovencem njihove pravice in s tem kršita državno pogodbo. Pod njihovim vplivom so vodilni avstrijski državniki sodelovali v zborih in sestankih „Volksdeutscherjev" in se s svojimi izjavami popolnoma vključili v revanžistično velikonemško kampanjo, katere sestavni del so tudi poizkusi tlačenja antifašistične tradicije in partizanstva.

Tako je že danes oficielna politika avstrijske vlade v nasprotju s sodobnim razvojem sveta, v katerem je vsak poizkus imperializma obsojen na propad. Prav zaradi tega obžalujemo, da se napredne sile v Avstriji odločno ne zoperstavijo silam, ki so tudi njihov lastni sovražnik. Boj za enakopravni položaj, narodnostni boj in narodna rast neke manjšine v nobenem primeru ne ogrožajo boja delavskega razreda in delovnih ljudi sploh, marveč morejo biti samo zaveznik tega boja.

Avstrijo je njena državna pogodba obvezala na nevtralno politiko, ki bi prispevala k utrditvi miru v tem delu sveta. S svojim današnjim razvojem in politiko do naše manjšine krši obveze, ki jih je z državno pogodbo prevzela do mednarodne skupnosti. Tudi v interesu miru" — je Bojčeva zaključila ta del svojega govora — „se Jugoslavija zavzema za položaj svoje manjšine".

Primer enakopravnosti narodne manjšine

Delegat iz Kopra, **Nerino Gobbo, ki je na kongresu govoril v italijanščini** in katerega govor je bil v prevodu prečitan v slovenščini, je najprej povdaril, da je praksa socialistične izgradnje na področju manjšinskega vprašanja žela že velike uspehe,

(Nadaljevanje na 8. strani)

Iz resolucije IV. kongresa ZKS:

Socialistična vzgoja množic v odnosu do narodnih manjšin

Kakor smo že poročali, je IV. kongres ZKS tudi temeljito obravnaval vprašanje politike do narodnih manjšin iz gledišča enakopravnih odnosov med narodi kot sestavnega dela mednarodnega sodelovanja in ohranitve miru. Resolucija, ki jo je kongres na koncu sprejel, vsebuje med drugim tudi naslednjo ugotovitev:

„Kot splošno-jugoslovanska množična socialistična politična sila dela Socialistična zveza stalno na utrjevanju bratstva in enotnosti naših narodov. Uspešno se bori zoper pojave šovinizma, lokalne zaprtosti in antisocialističnega pojmovanja nacionalne samobitnosti. V tem duhu praktično vzgaja množice tudi v odnosu do narodnih manjšin, zavedajoč se, da izvajanje dosledne socialistične politike ni le moralnopolitična podpora boju narodnih manjšin v sosednih državah, ampak predvsem tudi praktična šola za razumevanje naše zunanje politike in obveznosti, ki padajo na ramena naših delovnih ljudi v boju za mir in aktivno koeksistenco med narodi in državami."

Geschehen in Südkärnten

Juni 1959

● In der Nacht vom 6. zum 7. Juni wurde in St. Ruprecht bei Völkermarkt die Wand gegenüber der slowenischen Schule mit einer riesigen Aufschrift „Kärnten ist deutsch" beschmiert. Ohne uns über den nationalen Charakter Kärntens näher auseinandersetzen zu wollen, (ist doch allgemein bekannt, dass in diesem Gebiet neben den deutschsprechenden auch slowenischsprechende Kärntner beheimatet sind), ist es offensichtlich, dass es sich bei dieser Aktion um eine Provokation gegen die Kärntner Slowenen handelt. Dies umso mehr, da an derselben Stelle schon vor Jahren slowenenfeindliche Hetzparolen angebracht wurden und sich diesmal die nächtlichen „Helden" am nächsten Tag selbst gebrüstet haben, dies wäre nur die erste Warnung gewesen, beim nächsten Mal werden die Häuser der Slowenen bezw. „Windischen", wie sie sich ausdrückten, mit jugoslawischen Fahnen beschmiert. Besonders charakteristisch aber ist die Tatsache, dass es zu dieser Provokation unmittelbar nach der Hetzkampagne in Verbindung mit der Exhumierung unbekannter Soldaten in Eberndorf, die in St. Ruprecht bei Völkermarkt beigesetzt wurden, gekommen ist.

● Am 6. Juni fand im Kolpingheim in Klagenfurt eine sehr gelungene Abschlussveranstaltung des Bundesrealgymnasiums für Slowenen statt, bei welcher die Schüler und Schülerinnen mit Gesang, Rezitationen, Volkstänzen und Turnübungen aufgetreten sind. Gleichzeitig wurde auch eine Ausstellung von Zeichnungen und Handarbeiten veranstaltet. Unter den Ehrengästen begrüßte der Direktor des slovenischen Gymnasiums Herr Prof. Dr. Tischler auch Herrn Landesschulinspektor für Mittelschulen Dr. Arnold, Herrn Direktor Hofrat Dr. Lorenz als Hausherrn sowie den jugoslawischen Generalkonsul Herrn Trampuž. Mit ihren Darbietungen — abwechselnd in Slowenisch und Deutsch — haben die Schüler und Schülerinnen des slowenischen Gymnasiums bewiesen, dass sie beide Landessprachen gleich gut beherrschen. Es wäre nur zu wünschen, dass man auch an zuständiger Stelle einsehen möge, dass für ein Gebiet, in welchem zwei Völker beieinander leben, die zweisprachige Schule die idealste Lösung darstellt, da sie schon die Jugend zu gegenseitiger Achtung und gegenseitigem Verstehen erziehen kann.

● Am 21. Juni veranstaltete der Slowenische Kulturverband ein grosses Liederkonzert in Ferlach, bei welchem 150 Sänger und Sängerinnen aus den verschiedenen Slowenischen Kulturvereinen auftraten. An der Veranstaltung im vollen Kinosaal nahmen auch der Bürgermeister der Stadtgemeinde Ferlach Herr Sorgo mit Gemahlin, Vizebürgermeister Herr Richter sowie der jugoslawische Generalkonsul Herr Trampuž mit Gemahlin teil. Bei dieser Gelegenheit wurde des Autors eines der beliebtesten slowenischen Kärntner Lieder „Nmav čriez izaro" Franc Treiber (dessen 150. Geburtstag wir heuer feiern) und des vor 50 Jahren verstorbenen slowenischen Volkssängers aus dem Jauntal Franc Leder-Lesičjak, gleichzeitig aber auch des grossen Kärntner Dichters Josef Friedrich Perkonig gedacht. So wurde das Konzert in Ferlach zu einer machtvollen Demonstration für Gleichberechtigung und freundschaftliches Verstehen beider Völker im Lande.

● Am 20. und 21. Juni hielt der Kärntner Almwirtschaftsverein im Bezirk Völkermarkt seinen diesjährigen Landesalmwanderkurs ab. In der Einladung zu dieser Veranstaltung wurde ausdrücklich erklärt, dass für die Entscheidung, diesmal den Almwanderkurs im Bezirk Völkermarkt abzuhalten, „nicht zuletzt auch der Umstand massgebend war, dass vor nun gerade 40 Jahren in diesem Gebiet jene Geschehnisse abrollten, die zur Volksabstimmung am 10. Oktober 1920 führten". Deshalb ist es auch nicht verwunderlich, dass am 20. Juni auf der Ruhstatt bei Völkermarkt der sattsam bekannte ehemalige Leiter des nazistischen VDA in Berlin SA-Standartenführer Steinacher vor den Teilnehmern „seinen aufrüttelnden Vortrag" hielt. Diese starke Entgleisung des Almwirtschaftsvereines wurde später im Mitteilungsblatt der Landwirtschaftskammer „Der Kärntner Bauer" besonders ehrend hervorgehoben, als ob gerade nationalistische Kundgebungen zu den ersten Aufgaben und Pflichten des Almwirtschaftsvereines gehören möchten.

PO ŠIRNEM SVETU

Pariz. — Vlada mlade republike Gane je pri francoski vladi protestirala proti nameravanim atomskim poskusom v Sahari, vendar je Francija protest zavrnila z utemeljitvijo, da gre pri Sahari za francosko ozemlje in Gana tudi nima pravice, da bi se zavzemala za interese drugih afriških držav. V tej zvezi je prišlo pred francoskim poslaništvom v prestolnici Gane do velike manifestacije, kjer niso nastopili le proti atomskim poskusom, marveč tudi proti kolonializmu.

Kairo. — Uprava Sueškega prekopa je pred enim mesecem sklenila z belgijskimi in nizozemskimi družbami pogodbo o razširitvi prekopa. V ta namen bodo investirali okoli 1,6 milijona egiptovskih funtov. Po opravljenih delih, s katerimi naj bi pričeli že letos oktobra, bodo po Sueškem prekopu lahko plule tudi 65.000-tonske ladje.

London. — V zvezi s pripravami za drugi del ženevskih razgovorov je bilo slišati razne zahteve po predhodnem sestanku vseh držav-članic Atlantskega pakta, vendar je le malo verjetnosti, da bi prišlo do takega srečanja. Pač pa se bodo zunanji ministri Amerike, Anglije, Francije in Zahodne Nemčije sestali že 12. julija (začetek ženevskih razgovorov s Sovjetsko zvezo je predviden za 13. julij) in je skoraj gotovo, da se bo tega predhodnega posvetovanja udeležil tudi italijanski zunanji minister Pella.

Berlin. — Istočasno ko so v zahodnem delu Berlina volili novega prezidenta Zahodne Nemčije, je v vzhodnem delu mesta zasedalo vodstvo vzhodnonemške narodne fronte, ki je odločno zavrnilo trditev Bonna, češ da je bonnska vlada edini predstavnik vseh Nemcev. Poudarili so, da je Vzhodna Nemčija prav tako edina zastopnica vsega nemškega naroda in miru v Evropi. Zunanji minister Bolz je na zasedanju poročal o prvem delu ženevske konference in dejal, da pomeni ženevski sestanek dejansko priznanje Vzhodne Nemčije, ker se je izkazalo, da nemška vprašanja, zlasti vprašanja mirovne pogodbe, ni mogoče urediti brez sodelovanja obeh Nemčij in da bonnska ka **onemogoča sporazum.**

London. — Laburistični list „Daily Herald" piše, da vladajo v laburistični stranki različna mnenja zlasti v vprašanju jedrskega orožja in ni izključeno, da bo prišlo do razkola v njenih vrstah. Po vesteh omenjenega lista je namreč Frank Cousins, eden uglednih voditeljev britanskih sindikatov, pripravljen pretrgati stike z Gaitskellom in drugimi voditelji laburistične stranke, ker se ne strinja s politiko strankinega vodstva v vprašanju jedrske oborožitve, marveč se zavzema za popolno prepoved jedrskega orožja.

Rim. — V italijanski socialno demokratski stranki Saragata je prišlo do odkrite krize in se je del njenih pristašev izločil iz stranke ter sklenil, da se vključi v socialistično stranko. Posebno usoden je bil ta razvoj v Trstu, kjer je bila socialno demokratska stranka v začetku skoraj popolnoma likvidirana, vendar so se razmere pozneje nekoliko ublažile, ker socialisti niso dovolj hitro izkoristili edinstveno priložnost. Kljub temu pa pomeni razkol za socialne demokrate velikansko škodo, saj se je njihovo članstvo temeljito zredčilo. Predvsem pa so utrpeli veliko politično škodo ter jim danes že očitajo, da so le še okrasek vladajoči demokristjanski stranki.

Washington. — Ko so v Ameriki dne 4. julija praznovali dan neodvisnosti, so prvič vihrale nove ameriške zastave z 49 zvezdami, ker je s tem dnem Aljaska postala 49. država ameriške federacije. Vendar tudi ta zastava ne bo dolgo v veljavi, kajti 4. julija 1960 bo z vstopom Havajskih otokov štela ameriška federacija 50 držav, ameriška zastava pa 50 zvezd.

Tokio. — Predsednik japonske vlade namerava v kratkem obiskati nekatere države Evrope in Latinske Amerike. V Evropi bo obiskal Veliko Britanijo, Zahodno Nemčijo, Avstrijo, Italijo in Francijo.

Nekaj uvodnih misli ob pesmarici

„MLADINA POJE“

Izdajo pesmarice za ljudske in glavne šole in gimnazijo, deloma pa tudi že za predšolsko dobo je narekovala potreba.

Pesem je bila našemu narodu že od nekdaj ljuba spremljevalka ob veselih in žalostnih dogodkih njegovega življenja. V urah veselja je ljudstvo s pesmijo dajalo duška svoji radosti; ob urah preizkušnje ga je pesem dvigala, tolažila in mu dajala pogum.

Otrok je svoje prve igre spremljal s pesmico; šolarji so pogosto pevaje sprejemali vase prve šolske nauke; odrasli so vsako pomembnejšo slavnost povzdigovali s pesmijo.

Odgovorni činitelji so skušali navdušenje za lepo pesem med mladino in med odraslim ljudstvom smotrno vzdrževati in ga še dvigati. Tako je na primer A. M. Slomšek že v letu 1853 izdal v Celovcu prvo slovensko šolsko pesmarico pod naslovom: Šola vesela lepega petja za pridno šolsko mladino.

Tako je bilo včasih; dandanes žal ni več tako. Pesem izginja iz življenja našega naroda. Kje so tihi pomladanski večeri, ob katerih je zaplavala mehka fantovska pesem preko vasi, se bližala in se zopet izgubljala nekje v daljavi? Kje so pesmi žanjic, plevic, mlatičev, koscev, voznikov? Ni rečeno, da so že čisto izginile; ali se še tu in tam držijo, pa niso več organično povezane z ljudskim življenjem. Doletela jih je ista usoda kot naše narodne običaje, ki so bili prvotno ljudstvu svet obred, danes pa so se skoraj do malega vsi izrodili v smešne potvorbe. Mladina se ogreva za tuje, uvoženo blago, ki ga sliši v filmih in v radiu, čut za domačo pesem pa izginja. Poleg drugih okolnosti je tudi vojna kriva, da se je pretrgala vez doraščajoče mladine z narodno pesmijo.

Ne bomo na tem mestu raziskovali vseh vzrokov, zakaj gine pesem iz življenja našega naroda, omenimo le nekatere: ves način življenja je v zadnjih desetletjih spremenjen; skupnost, ki je prej vezala družino in družbo, je danes razbita; duhovna in gmotna kultura, ki zajema vedno širše plasti ljudstva, izpodriva narodno pesem in narodne običaje, ki v prvotnih, preprostih razmerah veliko bolje uspevajo; iz tujine vnešeni šlagerji so nadomestili narodno pesem; končno so tudi leta, v katerih je bilo vse narodno izživljanje onemogočeno, zapustila močne sledove.

Velik del krivde na tem, da pesem med ljudstvom zamira, pa nosi tudi naša šola, ki ta predmet večinoma mačehovsko obravnava. V slehernem predmetu si pridobi učenec toliko znanja, da nanj lahko naveže svoje nadaljnje izobraževanje, le v petju — in posebno v slovenskem jeziku — so učenci slabo izvežbani. Največ, kar znajo, je prav majhno število pesmic, teorije iz petja pa se sploh malo uči.

Najhujše pa je to, da učenci zgubljajo zanimanje za petje sploh in si tako zaprejo pot do nadaljnjega glasbenega izobraževanja.

Če propadanja narodne pesmi ni mogoče do kraja zaustaviti, ga je treba vsaj zavreti. Naša narodna pesem ne sme umreti, saj bi z njo izginil v pozabo eden glavnih sestavnih delov narodnega življenja, ki je bil dolga stoletja zvesto zrcalo slovenske duše.

Naloga glasbenega pouka je, da seznani učence s pesmimi, primernimi za njihovo starostno stopnjo, in sicer s pesmimi iz raznih pokrajin, jim pokaže lepote teh pesmi in tako vzgaja poleg ljubezni do narodne pesmi in domače grude tudi v smislu estetske izobrazbe.

S tem namenom, pa seveda ustrezajoč predpisom in sploh potrebam ljudskih in drugih šol ter otroški duši, je uredniški odbor sestavil to pesmarico. V njej je lepo število narodnih ali vsaj v narodnem duhu zloženih pesmi. Te delajo v prvih letih podlago pevskemu pouku.

Pesmi, pri katerih je bilo to le mogoče, so postavljene vse v dvoglasje. To zato, da si učenci že takoj v začetku izostrijo posluh za dvoglasno in pozneje za večglasno petje, ki je lastno našemu narodu. Da ne bo imel učitelj z učenci težav, sloni to dvoglasje večinoma na tercnih in sekstnih postopih.

Lahko pa učitelj drugi glas spremlja z violino, kar bo pouk petja še bolj poživilo. Če pa želi učitelj dvoglasno postavljeno pesem peti enoglasno, naj jo postavi otroškim glasovom primerno niže. Da se otroški glasovi s kričanjem ne kvarijo, je vedno bolje vzeti nekoliko nižje lege.

Pesmi, ki so v pesmarici, so razvrščene po tonskem obsegu od treh do deset tonov. Učitelj naj jih izbira z ozirom na letne čase, starostno dobo in glasovno zmogljivost učencev.

Vsem sotrudnikom in svetovalcem, ki so s svojim trudom pripomogli k čim večji izpopolnitvi pesmarice, se uredniški odbor toplo zahvaljuje. Hvalo naj izrečem tudi tiskarni za lepi tisk, pa tudi ministrstvu za pouk na Dunaju, ki je pesmarico odobrilo in subvencioniralo, ter koroški deželni vladi že v naprej za zaprošeno podporo velja hvaležno priznanje.

Prvi del pesmarice obsega 53 pesmi (pesmi od tritonskega do osemtonskega obsega). Je kartoniran s papirjem za umetniški tisk. S petbarvnih platnic prvega dela pozdravljajo otroci, ki nabirajo zrelo sadje.

Drugi del izide v 14 dneh. Obsegal bo 43 pesmi z dvetonskim in desettonskim obsegom ter tro- in večglasne pesmi in nekaj kanonov. Drugi del bo enako kartoniran kot prvi del. Na petbarvnih platnicah drugega dela bodo po motivu narodne pesmi upodobljene tri ptičice, ki so morje obletele.

Skupna pesmarica, ki bo združevala oba dela, bo prav tako izšla v dveh tednih. Vezana bo v polplatno ter vsebovala tudi nekaj strani teorije za pevski pouk. Na platnicah skupne pesmarice bodo enako kot na drugem delu upodobljene tri ptičice.

Izdajatelji vabijo predvsem šolsko mladino in učitelje, za katere je pesmarica namenjena, pa tudi zbore in vse ljubitelje naše pesmi, da naročijo to reprezentativno pesmarico.

Za uredniški odbor
Rudi Vouk

Celovška uprizoritev Špicarjeve igre

Drabosenjak

Jaka Špicar, dramatizator „Miklove Zale“ in avtor vrste drugih ljudskih iger, je o svoji narodni igri v petih dejanjih „Drabosenjak“ že večkrat dejal, da jo je v prvi vrsti napisal za Koroško in se mu čudno zdi, „da se je doslej še nobeno društvo tam (na Koroškem — op. ured.) ni usmililo“. Zadnjo nedeljo pa je njegov Drabosenjak zaživel v živih slikah, podanih od dijakov in dijakinj 4. letnika slovenske gimnazije v Celovcu, ki so se komaj mesec dni po uspeli akademiji ponovno predstavili širši javnosti.

Vsebina igre je morda nekoliko problematična za tistega, ki ni razumel ali noče razumeti toka zgodovine. Je pa vsekakor verna slika dogodkov in razmer iz burne dobe Napoleonskih vojn in prikazuje Drabosenjaka kot kmeta-revolucionarja, ki je bičal socialne in narodne krivice ter se navduševal za ideale svobode, bratstva in enakosti. Kot takemu mu je avtor igre položil na jezik tudi preroške besede: „Ne, gospod! Čeprav spet par let leži mrak na naši zemlji — imam jaz trdno vero, da bo zasijalo spet sonce tudi nam, Koroščem“ ... vendar „nov val svetlobe mora priti nad nas, nov vihar, da bo razgnal staro plesnobo ...“ Drabosenjak pa se nam predstavi tudi kot neumorni kulturni delavec, ljudski pesnik, pisatelj in dramatik, ki tudi v trenutku najhujšega preganjanja pogumno izpove svojo neomajno vero v svoje poslanstvo in svoje delo: „Vzemite mi vse; grunt, hišo in vse, a jaz bom bogat, dokler bom imel svoje knjige. Vzemite mi še te in ne bom ubog, dokler bom imel v sebi vir moči za delo“ ... kajti „zdaj vstaja nov rod, ki ne bo pustil zatreti svojega jezika ...“

Tako smo spoznali v Špicarjevi igri nanizane najbolj značilne prizore iz življenja Andreja Schusterja-Drabosenjaka, pionirja ljudske stvarilnosti v zgodovini slovenskega odrskega ustvarjanja, po katerem je Slovenska prosvetna zveza ob svojem lanskoletnem zlatem jubileju in hkrati ob 190-letnici Drabosnjakovega rojstva poimenovala tudi svoje Priznanje, ki ga podeljuje za posebne zasluge v delu za dvig in procvit slovenske kulture in prosvete na Koroškem.

Res škoda bi bila, če bi — kot prvotno predvideno za akademijo gimnazije — uprizorili eno samo dejanje. Igra, podana v celoti in na posebni prireditvi, pa je bila vsekakor zgovoren dokaz, da se naša mladina hoče aktivno vključiti v slovensko kulturno življenje na Koroškem, kakor je v pozdravnem nagovoru poudaril ravnatelj slovenske gimnazije g. prof. dr. Tischler, ko je izrekel dobrodošlico vsem navzočim, med katerimi je bil tudi generalni konzul FLRJ v Celovcu g. Trampuž.

Gotovo bi predaleč vodilo, če bi hoteli spregovoriti o posameznih vlogah in njih interpretih; eni so bili izvrstni, drugi morda malo slabši, vendar je slika celotnega podajanja govorila o tem, da so vložili ogromno truda tako nastopajoči kot tudi režiser — g. prof. dr. Pavel Zablatnik, vsi pa poleg ostalega dela v šoli. Pohvalo so zaslužili tudi izmenoma v odmorih nastopajoči mešani, dekliški in fantovski zbor, blagodejno pa je vplivalo, da so tokrat tudi v povezavi nastopali samo učenci (dijakinje v ziljskih, rožanskih in podjunskih narodnih nošah so za boljše razumevanje nakazale podrobnosti iz življenja in dela Drabosenjaka) in zaradi tega v tej tudi ni bilo iznešenih in vnešenih misli, ki ne bi bile v skladu z vsebino ostalega sporeda.

Kratko: Bila je to prireditev, ki bi gotovo zaslužila še več zanimanja med slovenskim ljudstvom na Koroškem!

VII. Ljubljanski festival

od 30. junija do 12. julija 1959

Petek, 10. 7.:
Koncert ansambla slovenskih solistov, sodeluje Nada Putar, (Berlin).

Sobota, 11. 7.:
Večer izbrane jugoslovanske folklore, akademska folklorna plesna skupina „France Marolt“ Ljubljana.

Nedelja, 12. 7.:
Papandopulo: **Žetev,** balet reške Opere.

Pričetek vseh prireditev ob 20.30 uri v Križankah.

V času Festivala so v Ljubljani tudi naslednje

RAZSTAVE:

III. mednarodna grafična razstava, Moderna galerija.

Srednjeveške freske na Slovenskem, Narodna galerija.

Peča na Slovenskem, Etnografski muzej.

Razvoj slovenske dramatike, Narodna in univerzitetna knjižnica.

Dr. MIRT ZWITTER 122

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

Razvoj po 10. obletnici Pariškega sporazuma

29. 10. 1957: Poslanec rimskega parlamenta in član vodstva SVP dr. Toni Ebner zahteva v Evropskem svetu v Strassbourgu uzakonitev posebnega „Prava narodnostnih skupin“ in povabi pravni odbor Evropskega sveta na študij položaja v Južno Tirolsko.

30. 10. 1957: Stranke italijanske desnice v Bozenu napovedo protidemonstracije za slučaj zborovanja SVP v Bozenu.

5. 11. 1957: Avstrijski zunanji minister inž. Figl izjavi v dunajskem parlamentu, da je Pariški sporazum še odprto vprašanje. V dogovorjenih pogajanjih diplomatov se bodo obravnavali vsi problemi tega vprašanja. Državni sekretar prof. Gschnitzer naglasi potrebo nadaljevanja pogajanj, dokler je izgled, da se po tej poti pride naprej.

6. in 7. 11. 1957: Avstrijski državni sekretar prof. Gschnitzer predava pred „Družbo za zemljepis“ v Kölnu ter v Geografskem inštitutu univerze v Würzburgu o Južni Tirolski ter obdolži Italijo izdajstva osnovne misli Pariškega sporazuma.

8. 11. 1957: SVP določi napovedano masovno protestno zborovanje nemških Južnih Tirolcev za 17. november na trgu pred Deželnim zborom v Bozenu in prične z masivno napadalno propagando proti doseljenim Italijanom.

11. 11. 1957: Vodstvo SVP naslovi na Evropski svet v Strassbourgu zahvalno poslanico za obravnavanje vprašanja zaščite narodnostnih skupin kot celot in s tem za potrditev osnovnega načela Pariškega sporazuma.

12. 11. 1957: Državni komisar province Bozen sporoči SVP, da ne dovoljuje zborovanja pred deželnim zborom, marveč samo izven mestnega središča. Nato vodstvo SVP sklene masovno zborovanje na gradu Sigmundskron.

12. 11. 1957: Avstrijski obrambni minister Graf ob povratku iz uradnega obiska v Italiji poda izjavo, da bi bila potrebna poglobitev stikov z italijanskimi prijatelji. Gotovi problemi bi se na ta način lažje rešili, kakor s pomočjo časopisne polemike in zborovanj na cesti.

13. 11. 1957: Deželni zbor Tirolske v Innsbrucku izvoli dr. Hansa Tschiggfrey-ja za deželnega glavarja Tirolske in dr. Johanna Obermoser-ja za svojega predsednika. Oba podata izjavo v podporo rojakov v Južni Tirolski ter poziv avstrijski vladi, naj dobi Južnim Tirolcem avtonomijo, predno je prepozno. Tirolsko ljudstvo in deželni zbor nikdar ne bosta prenehala s klicom po pravičnosti za Južno Tirolsko.

14. 11. 1957: Poslanci SVP v regionalnem svetu svečano protestirajo proti prepovedi zborovanja pred bozensko deželno hišo in napovejo poziv na mednarodne instance v obrambo pravice do domovine.

14. 11. 1957: Poslanec SVP dr. Benedikter protestira v Regionalnem svetu v Tridentu proti prepovedi centralne vlade, da bi pokrajina izvedla posebno ljudsko štetje.

14. 11. 1957: Italijanska vlada odkloni privoljenje za nameravani kongres „Federalistične unije evropskih narodnostnih skupin“. Unija zagotovi Južnim Tirolcem svojo podporo v borbi za samoupravo.

14. 11. 1957: Predsednik Južne Tirolske kmečke zveze telegrafsko protestira proti izjavam avstrijskega obrambnega ministra Grafa ob povratku iz Italije, posebno še „ker je prav kmečki voditelj iz obmejne Koroške“. — Minister Graf se po par urah telegrafsko izvije.

14. 11. 1957: Komisar centralne vlade v Bozenu dr. Sandrelli prepove SVP dne 21. septembra 1957 sklenjeno posebno zastavo v tirolskih barvah.

17. 11. 1957: Masovno zborovanje SVP na gradu Sigmundskron. Nemška propaganda navaja 35.000 udeležencev. Ob izredno ostrih govorih in resoluciji sliči zborovanje hrupnim nacističnim demonstracijam. Izzivalni letaki, ki jih delijo med zborovanjem, pozivajo na borbo za odstranitev meje na Brennerju z vsemi sredstvi.

19. 11. 1957: Predsednik SVP dr. Silvij Magnago izjavi, da letaki ne izvirajo od SVP.

19. 11. 1957: Protestno zborovanje italijanske mladine v Bozenu proti izzivalnemu dogajanju v Sigmundskronu. Italijanska policija prepreči izgrede proti Južnim Tirolcem.

18. — 20. 11. 1957: Nemška časopisna propaganda v Avstriji in Nemčiji z velikim hrupom komentira zborovanje v Sigmundskronu in še stopnjuje tamošnje zahteve z naslovi n. pr. „Najmanj popolno avtonomijo dežele!“ Po pisanju „Süddeutsche Zeitung“ je bil glavni vzrok masovnega zborovanja nezadovoljstvo SVP „z malo učinkovito avstrijsko politiko glede Južne Tirolske“.

20. 11. 1957: Poslanca DC pokrajine Bozen Facchin in Berloffa protestirata pri predsedniku rimske vlade Zoliju proti izzivanjem in dogajanju ob zborovanju SVP v Sigmundskronu.

20. 11. 1957: FPÖ izrazi v dunajskem parlamentu nezadovoljstvo nad pogajanji avstrijske vlade z Italijo, ki da „elementarnega vprašanja južnotirolske narodnostne skupine niso premaknila niti za korak naprej.“ — „Bergiselbund“ zahteva od avstrijske vlade, da se zavzame za avstrijsko-italijansko konferenco v Južni Tirolski na najvišji ravni. Ako Italija takšno konferenco odkloni, naj se spravi južnotirolsko vprašanje pred mednarodni gremij.

(Se nadaljuje)

Ob zaključku šolskega leta:

Posvetimo vso skrb in ljubezen našim najmlajšim

Človek se iz roda v rod razmnožuje in pomlajuje svojo dejavnost z otroci, ki jim je dal življenje. Vsaka rodbina izumre, če ji zmanjka naraščaja. Sadovi njenega dela, njena imovina in njena izročila se razdelijo in zgubijo, če ni potomcev, ki bi jih prevzemali iz roda v rod. Tak je zakon narave.

Ta zakon velja tudi za vsako skupnost, za svako ustanovo ter za vsak narod in njegové veje. Zato nihče od njih ne prepušča vzgoje svojega naraščaja zgolj staršem in šoli, temveč ga vabi ter mu posveča vso skrb in ljubezen, da ga pripravi za prevzem dela in nalog, ki jih v korist skupnosti in družbe vrši. Kamorkoli pogledamo, vidimo, da cveti delo in žanjejo uspehe le tam, kjer je dosti mladine, ki z zaupanjem in vero gleda na delo, ki se končno za njo opravlja, in na svaritve, ki so njej namenjene.

Koroški Slovenci, naše narodne in prosvetne organizacije ter naše zadružne in gospodarske ustanove se ne moremo odreči skrbi za mladino, za naš naraščaj. Z vzgojo otrok v ljudi in značaje, kakršne potrebujemo, ne moremo obremenjevati zgolj staršev, nikakor pa ne smemo te naloge prepustiti edino šoli ali pa naključju. V vzdušju, kakršno se umetno širi in prevladuje na koroških tleh, je vzgoja šoloobvezne mladine k zaupanju in veri v naše delo in naše plemenite cilje stvar nas samih, v prvi vrsti stvar naših prosvetnih društev in njihove zveze.

Ta poziv k skrbi za naš naraščaj nikakor ni znamenje, da nam koroškim Slovencem mladine manjka. Tisti, ki bi to mislili, naj pogledajo naše prireditve, naše igralske družine in naše pevske zbore in videli bodo, da tam prevladuje mlada generacija pod 30 let. Ta resnica je razveseljiva in nas napotuje, da še bolj kot doslej gremo med mladino, da se z delom približamo njenim željam in težnjam ter jo branimo pred škodljivimi in značaj razjedajočimi nacionalističnimi in drugimi vplivi. Počasi nas bo mladina razumela in nam sledila v zaupanju in prepričanju.

Mi nosimo odgovornost za naše najmlajše

Če ravno sedaj ob zaključku šolskega leta opominjamo naša društva na skrb in ljubezen do naše šoloobvezne mladine, potem zato, ker je potrebno, da med njo odpravimo zmedo in pomagamo razjasniti njen pogled, ki ga je zameglilo ozračje, ki je bilo po zloglasni odredbi deželnega šolskega sveta začetkom šolskega leta od nestrpnežev prenešeno celo v šole. Skrb za našo šoloobvezno mladino je od tega časa naprej tako za prosvetna društva kakor tudi za starše bolj odgovorna, kot je bila v zadnjih letih. Dvojezična šola, ki je vsaj deloma parirala odnos nestrpne javnosti do nas, je s to odredbo doživela hud udarec. Šolski zakon, ki jo je pozneje pokopal, pa je nacionalističnim hujskačem na stežaj odprl vrata k zasmehovanju, žaljenju in šikaniranju našega človeka, pa če je to družinski oče ali šoloobvezni otrok. Zaradi tega in posebej še zato, ker je po številnih šolah praksa odnosa do slovenskega pouka in časa, ki mu je bil odmerjen, taka, da spravlja naše otroke do živčnosti in do obupa, sta budnost in večja briga za naše najmlajše tembolj potrebna.

Sedaj, ko so oproščeni šolskih skrbi, je treba otrokom pomagati, kjer jim lahko pomagamo. Sedaj prihajajo domov na počitnice tudi naši srednješolci, učiteljiščniki in visokošolci. Z njimi — katerih častna reč je, da pomagajo — bo po prosvetnih društvih na razpolago dovolj sposobnih mladih talentov, ki s pomočjo prosvetnega društva posredujejo naši ljudskošolski mladini to, kar ji šola ne daje in ji starši v vsakdanjih skrbeh ne morejo nuditi. Povabimo v društvo naše otroke in študente, stopimo pa tudi sami zraven, da pripravimo njihovo počitniško prireditev ali izlet. Nudimo jim v društvu možnosti, da s petjem, deklamacijami ali igrico nastopijo na odru, izletu ali v radio. Pripovedujmo jim iz svojih spominov in o naših prednikih, odkrijmo jim lepoto naših krajev in bogastvo, ki so ga za nje pripravili naši mladinski pesniki in pisatelji. Nudimo jim pa tudi možnost razvedrila v igri in športu.

Pri tem delu bomo šele spoznali, kako pridni so naši otroci, kako radi poslušajo in se učijo in kako sposobni so za razne prisrčne nastope. Kdor je na prosvetnem področju že delal s šolsko mladino, bo potrdil, da je njihov nastop največje veselje in zadoščenje, ki ga prosvetaš lahko doživi. Tako delo pa ustvarja tudi trajne vezi za poznejši čas, kar najbolj potrjuje zgodovina naših prosvetnih društev, ki so skrbela za šolsko mladino in jo vabila v svoje vrste. V teh društvih so se izoblikovali kremeniti značaji, ki so v poznejšem življenju stopili na odgovorna mesta kot narodni in zadružni delavci ali kot odločni zastopniki in ljudski tribuni v občinskih odborih in drugih družbenih ustanovah.

Poživimo tudi to plat obnovljenega prosvetnega dela. Skrb za vzgojo in razvedrilo naših otrok je tudi naša stvar. V ljubezni in spoštovanju do svoje materine besede in do svojega naroda, do naših izročil in kulturnih dejanj hočemo svoj naraščaj vzgajati zlasti mi sami. Sami mu hočemo vlivati v srce zaupanje do samega sebe, sami mu dati vero v bodočnost in dosego naših plemenitih ciljev. Sami hočemo biti kovač svoje sreče in sreče naših potomcev. Ne dovoljujemo, da bi poleg ceste našo šolsko mladino iz naše srede trgali zlohotneži v šolah, v Dorfgemeinschaftih, v Landjugend in v podobnih združenjih. Na našem vrtu je dela dovolj tudi in predvsem za našo mladino. Zato ne pustimo, da bo nam v škodo delala na tujem polju, kakor tudi ne pustimo, da bi naš vrt poskusil po svoje negovati kdo drugi, kajti: Mi tujega nočemo, svojega pa ne damo.

Blaž Singer

Bohinjski pevci in plesalci pridejo v Podjuno

Podjuni se jutri in pojutršnjem obeta spet prijetno ljudskoprosvetno doživetje. Na povabilo Slovenske prosvetne zveze prideta Podjuno obiskat folklorna skupina in oktet Turističnega društva Bohinj. Jutri zvečer bosta nastopila pri Voglu v Št. Primožu, v nedeljo pa bodo nastopi opoldne v kinodvorani v Železni Kapli, zvečer pa pri Šercerju v Šmihelu.

Letos prihajajo Bohinjčani drugič na Koroško. Prvič so bili pri nas lani pomladi, ko so nastopali pred nabito polnimi in navdušenimi dvoranami v Zmotičah, v Borovljah in v Žitari vasi. V zameno za svoje letošnje nastope v Podjuni so povabili na gostovanje v septembru mešana pevska zbora iz Št. Vida in Železne Kaple.

Bohinjski pevci in plesalci, ki prihajajo izpod kraljestva Triglava, so prijetni in veseli ljudje. Kakor lepote kraja njihovega domovanja še niso izumetničili in oskrunili sebični posegi v prirodo, tako so tudi Bohinjčani v bistvu ostali otroci svoje prirode, ljubeznivi in veseli. Radi se pošalijo, še raje pa zapojejo in zaplešejo svoje narodne plese, kakor so to Veriga s šivanjem vreč in ples z metlo, Bohinjska šuštarska, Ukazana potrkana s šivanjem kovtrov, Sedmorka — svatovski ples s pogačo in majolko ter številne druge. V plesni oz. folklorni skupini nastopajo pod vodstvom duhovitega in šegavega Ogrinovega očeta plesni pari od 9 let starosti naprej do zrelih mož in žena, vsi v dragocenih in prikupnih narodnih nošah.

Oktet pevcev pod vodstvom Janeza Grma, ki nastopa izmenoma s folklorno skupino, pa zna po svoje razveseljiti. Izmed pesmi, ki jih ima na sporedu letošnjega gostovanja, bi predvsem omenili „Triglav", ki je takorekoč upravičena himna Bohinjčanov, in „Oj z bogom, ti planinski svet" nadalje „Kam pa fantje drev v vas pojdemo", Bučarjevo „Tam, kjer pisana so polja" in Vodopivčevo „Žabja svatba".

Podjunski ljubitelji ljudske prosvete in številni letoviščarji, ki so v Podjuni na oddihu, bodo s tem obiskom deležni lepih uric vesele zabave in prijetnega razvedrila, ki ga jim iz srca privoščimo in želimo, da bi možnost lepega doživetja v polni meri izkoristili.

V spomin vrlemu možu

Bilčovs. — Nepričakovano se je 25. m. m. v naši občini in tudi daleč preko njenih meja razširila žalostna vest, da je preminul spoštovani Rupert Gaser, p. d. Riglnjak v Kajzazah. V starosti 67 let je omahnil mož, ki je vse življenje žrtvoval, delal in skrbel za svojo družino in preko tega za slovenski rod na Koroškem. Pokojni je bil mož kremenitega značaja, ki ni poznal omahovanja, malodušja ali oklevanja, kadar in kjer koli je bilo treba braniti naše narodne pravice. Bili so časi, ko je marsikateri njegovih sovrstnikov okleval, toda Rupert je stal kot skala ob razburkanem morju ter s svojo odločnostjo dramil marsikaterega k novemu pogumu.

Takega smo poznali in cenili vsi, ki smo bili z njim enakega mišljenja, nehote pa so ga spoštovali tudi oni, ki so menili, da je v naših razmerah po poteh narodnega odpadništva lažje priti do boljših življenjskih dobrin. Z malenkostnimi izjemami je Ruperta Gaserja zaradi njegove značajnosti vsakdo spoštoval in cenil.

Pokojni pa je bil pripravljen tudi ob vsakem času pomagati svojemu bližnjemu. Po poklicu je bil tesar in gotovo ni hiše v občini, pri kateri ne bi on izvedel skrbno in v zadovoljstvo vseh katero koli tesarsko delo. Tudi zaradi tega vsa okolica obžaluje, da nas je prerano zapustil.

Ne bi bilo mogoče v kratkem sestavku zajeti vso njegovo vztrajno in požrtvovalno dejavnost v naših narodnih kulturnih in gospodarskih organizacijah. V svojih mladih letih je bil med ustanovitelji domačega SPD „Bilka" in dolgo vrsto let društveni predsednik ter v drugih odborniških funkcijah. Igralska družina ga je štela med svoje najboljše igralce, pri pevskem zboru pa je sodeloval vse od leta 1920 dalje. Povsod je podpiral društveno delo in ko nismo imeli še stalnega odra, je bil Rupert tisti, ki ga je tolikokrat postavil.

Kakor je dobro vedel, da je narodna prosveta sila in osvobojuje človeka duhovne odvisnosti, se je prav tako zavedal, da so naše gospodarske ustanove, naše zadruge hrbtenica našega kmeta in obrtnika za gospodarsko neodvisnost. Domača Hranilnica in posojilnica ga je štela dolgo vrsto let za svojega člana in odbornika ter ji je več let tudi načeloval. Skoraj 20 let je bil občinski odbornik ter tudi v krajevnem šolskem odboru je odločno zastopal koristi slovenskih staršev. Poleg tega je bil zgleden član domače požarne brambe in vedno pripravljen, kadar koli je bilo treba stopiti na plan in pomagati reševati imetje in življenje ogroženih.

Pet sinov in ena hčerka žalujejo za svojim ljubljenim očetom. Vsem svojim otrokom je razumel vsaditi v srca pravo ljubezen do svojega naroda in bližnjega, ki bodo svojemu očetu ohranili lep spomin tudi v tem, da bodo njegove vzore čuvali v sebi, jih posredovati svojim potomcem in širili v okolici.

Pogrebnih svečanosti se je udeležila ogromna množica žalnih gostov. Med množico so bili zastopani pevci, odborniki Hranilnice in posojilnice, požarna bramba, ki so dragemu pokojniku izkazali na ta način spoštovanje in ljubezen ter izrazili zahvalo za vse lepo in dobro, kar je v svojem življenju storil in žrtvoval za naše skupne koristi. Na svežo gomilo so hvaležna srca položila vrsto vencev.

Žalujočim svojcem naše iskreno sožalje! Naj jim bo v tolažbo nedeljeno sožalje vseh, ki so blagega pokojnika poznali ter dejstvo, da bo, čeprav je njegove telesne ostanke zagrnila črna zemlja, njegov plemeniti duh živel med nami svetal in trajno.

„Ukročena trmoglavka" v Brežah

Če je bilo programsko izhodišče poletnih iger v Brežah mogočna drama in jim je ta dajala neko značilnost, kaže tudi prevzem vedrine v spored, da to nikakor ni na škodo sedaj že desetletnega umetniškega ustvarjanja na Petrovi gori. To še prav posebno potrjuje letošnja predstava Shakespearove „Ukročene trmoglavke".

Goethe je zapisal o Shakespearu: „Sploh je Shakespeare pri svojih komadih komaj mislil na to, da bodo kdaj natisnjeni kot tiskane črke, ki bi jih želeli prešteti in med seboj primerjati in preračunavati; nasprotno je imel ob tem, kar je pisal, pred seboj oder, gledal je v svojih komadih nekaj razboritega, živega, kar bi z desk hitro potekalo mimo oči in ušes, kar ne bi bilo mogoče zadržati in v posameznosti kritizirati in pri čemer je bilo važno le to, vedno le v danem trenutku učinkovati in vplivati."

To velja zlasti za „Ukročeno trmoglavko", kjer človek ne sme iskati malenkostne logike ali morda navideznega nasprotja, marveč je treba umetnino samo gledati in uživati... Hannes Sandler, iniciator poletnih iger in „igralec" v pravem pomenu besede, je Shakespeara tudi tako razumel in tako postavil na oder. In kar je pokazal, je bilo „gledališče" v resničnem pomenu, tako, kakor je verjetno bilo, ko je Shakespeare še sam delal teater in spajal igralce in gledalce v eno samo enoto. Prav to se je uresničilo zadnjo soboto ob premieri „Ukročene trmoglavke" v Brežah.

Amaterski ansambel, ki je po kvaliteti že davno presegel ta pojem, je pokazal, da mu komedija prav tako leži kot drama; skoraj bi se upal trditi, da je predstava Shakespearove „Ukročene trmoglavke" boljša od Hauptmannovega „Floriana Geyerja", če je taka primerjava sploh mogoča. Glavni nositelj igre je bil tudi tokrat H. Sandler, ki je upodobil v Petrucchiu dobro in zlo, temo in luč z vso skladnostjo in protislovnostjo, ki se ji pravi življenje. Gudrun Velisek je bila kot Katarina njegova izvrstna partnerica, drugi par pa sta dala Heinz Neunteufel kot Gremio poln življenjskega humorja in Eleonora Mletschnig kot poslušna Bianca; za njimi pa v svojih vlogah tudi niso zaostajali Helene Pirzl kot vdova, Heinz Köppl kot Hortensio, Arnold Putz kot Lucentio in še posebno Stefan Hutter in Raimund Herrnstein kot služabnika.

„Ukročena trmoglavka" se brez dvoma častno uvršča med ostale predstave 10-letnega resnega umetniškega ustvarjanja v amfiteatralnem gledališču v čudoviti razvalini na Petrovi gori v Brežah.

OBVESTILO STARŠEM
zaradi letovanja otrok ob Jadranu

Starše, ki so svoje otroke prijavili za letošnje počitniško letovanje ob jugoslovanskem Jadranu in še niso poslali vseh potrebnih dokumentov, prosimo, da to **takoj** napravijo. To velja zlasti za tiste otroke, ki želijo na morje s **prvo skupino.**

Prijava za letošnje letovanje je zaključena, zato nadaljnjih prijav ne moremo več upoštevati.

Točen čas odhoda prve skupine bomo objavili v prihodnji številki „Slovenskega vestnika".

Zveza slovenskih organizacij
Celovec - Klagenfurt, Gasometergasse 10

Bistrica pri Št. Jakobu

Niti dva meseca ni od tega, ko smo v našem listu poročali o redkem družinskem slavju Gabrielovih sorodnikov na Bistrici, ki so obhajali visoki življenjski jubilej, 80-letnico življenja svojega starešine Ferdinanda. Veselili smo se z njimi vred, saj je bil stari Nandl vedno eden izmed nas, zvest član naše narodne družine. Zato danes še toliko bolj čutimo z njimi, ko je Ferdinandu Gabrielu potekla nit življenja in ga bomo danes ob 10. uri dopoldne ponesli k zadnjemu počitku na šentjakobskem pokopališču.

Čeprav pokojni Ferdinand Gabriel ni silil v ospredje in tudi nikdar ni stremel po priznanju in pohvali, vendar je vedno stal v naših vrstah in do zadnjega trenutka ohranil neomajno zvestobo svojemu narodu. Kljub bridkim izkušnjam po letu 1920, ko je zaradi svojega neuklonljivega značaja zgubil službo in moral za nekaj časa celo zapustiti svoj domači kraj, je ostal to, kar je bil — zaveden koroški Slovenec. Ni bilo slovenske prireditve, pri kateri ne bi videli tudi pokojnega Ferdinanda in nobena nevarnost — niti v času nacizma — ni mogla biti tako velika, da se on ne bi bil zastavil za pravično stvar. Zvest je ostal tudi našemu listu, v katerem je vedno gledal do slednega zagovornika resnice in pravice.

Ferdinand Gabriel nam bo ostal v trajnem spominu in želimo, da bi mirno počival v ljubljeni domači zemlji, vsem žalujočim sorodnikom pa velja naše globoko sožalje!

KOLEDAR

Petek, 10. julij: Amalija
Sobota, 11. julij: Olga
NEDELJA, 12. JULIJ: MOHOR
Ponedeljek, 13. julij: Inaklet
Torek, 14. julij: Bonaventura
Sreda, 15. julij: Vladimir
Četrtek, 16. julij: D. M. K.

PEČJAK:

Dva vladarja

Deževnik je strmoglavil kralja leva in se oklical za vladarja. To sta mu omogočila volk in lisjak, ki se nista mogla zediniti, kdo od njiju naj bi bil novi vladar.

„Jaz sem močnejši!" je dejal volk. „Brez moči se ne da vladati."

„Toda jaz sem pametnejši!" je dejal lisjak. „Brez pameti se kljub moči ne da vladati."

Končno sta se odločila za nekoga tretjega za neumnega deževnika. Ta ju je iz hvaležnosti postavil za svoja namestnika. Volkova dolžnost je bila skrbeti za red v državi. Takoj je poklal vse ovce, češ da delajo nered. Pri tem je govoril:

„Tako zahteva kralj deževnik!"

Deževnik pa se je valjal po zrahljani glini in jedel izbrano govno, ki so mu ga služabniki skrbno sesekali na kosce. Postal je strah in trepet vse dežele in preostale ovce so mu nadele ime „deževnik strašni". Bil pa je zares strašen. Nekoč je srečal jelena, ki se mu ni hotel umakniti s poti in zato ga je dal umoriti. Jelen mu je jokajoč zatrjeval, da ga ni videl, toda to je deževnika še bolj razkačilo. Srdito je udaril z repom po tleh in zavpil:

„Kako, da ne vidiš tako velike osebe, kot sem jaz? Ali ne veš, da sem tvoj kralj?"

Volk je z največjim veseljem izvršil njegov ukaz. Ko je ležal jelen krvav in raztrgan na zemlji, je deževnik spet udaril z repom po tleh in vzkliknil:

„Tako se bo zgodilo z vsakomur, ki ne bo spoštoval njegovega veličanstva kralja deževnika strašnega!"

Na drevesu sta bila dva zaljubljena škorca, ki nista slišala njegovega cviljenja. Zato sta s svojim čivkanjem prevpila svojega kralja.

Deževnik se je jezno ozrl proti drevesu in kriknil:

„Kadar kralj govori, naj drugi molče!"

Škorca pa ga še vedno nista slišala in sta mirno čebljala naprej. Deževnik je takoj ukazal volku, naj ju prikrajša za glavi. Toda volk se je zaman skušal povzpeti na drevo. Na vlažnem lišaju mu je zdrknilo in padel je na zemljo, kolikor je bil dolg in širok.

„Prepusti to meni, veličanstvo," je dejal lisjak. „Ptiči se ne pokoravajo tvojim ukazom, zato jih je treba iztrebiti."

„Iztrebiti!" je zacvilil deževnik. „Ta beseda je vredna mojega dostojanstva!"

Lisjak je takoj začel vojno s ptiči. Poklal je vse kokoši, race, gosi in purane, ki so mu prišli pod zob. Pri tem je govoril:

„Tako zahteva kralj deževnik!"

In preostale kokoši, race, gosi in purani so mu nadeli ime „deževnik grozni". Bil pa je zares grozen. Med njegovimi strežniki je bila tudi neka čebela, ki je kihnila, ko mu je podala čašo medice. Pri tem je reva razlila medico po njegovi glavi.

„Hu!" je zacvilil deževnik in udaril z repom ob prestol.

Takoj je pritekel lisjak in zmečkal čebelo v kašo.

„Nihče ne sme kihati v dvoru kralja Deževnika strašnega in groznega!" je kričal kralj in tolkel z repom po tleh. „Mar je moja glava slaščica?"

Služabniki so mislili, da hoče kralj slaščico. Postregli so mu z izbranim ptičjim govnom. Toda ko ga je kralj zagledal, je zavpil:

„Ali še nisi iztrebil ptičev, lisjak?"

Lisjak se mu je priklonil in odvrnil: „O strašni kralj! Pod nebom ni več ptiča, a v gnezdu ne jajca. Le nekaj ujetnikov smo pustili živih, da tvoja plemenita čreva ne bodo prikrajšana za slaščico."

„Tako je prav!" je vzkliknil deževnik in vgriznil v govno.

Toda ko je šel drugega dne na sprehod, je opazil na drevju vrabce.

„Lisjak!" je kriknil. „Dejal si, da pod nebom ni več ptičev, a v gnezdih ne jajc!"

„Resnico sem govoril," je odvrnil lisjak.

„A kaj je tam!" je zacvilil deževnik in pokazal proti drevju.

„Netopirji," je ponižno odvrnil lisjak.

„Lisjak laže, mogočni vladar," je dejal volk. „Na drevju so ptiči."

„Tudi jaz vidim ptiče," je pripomnil vladar.

„Netopirji so!" je trmasto ponovil lisjak. „Volk vidi povsod ptiče, ker mu netopirjevo meso ne diši!"

„Nikomur ni ptičje meso slajše kot tebi!" je jezno odvrnil volk.

„Moje slaščice so ovce!" je dejal lisjak.

„Lažeš! Že odkar si na svetu, brskaš po ptičjih gnezdih!" je užaljeno rohnel volk.

Vladar je zahteval besedo zase, toda njegova namestnika sta tako rohnela in kričala, da ga ni bilo slišati. Zaman je tolkel z repom po tleh in se skliceval na svoje dostojanstvo. Namestnika sta se zakadila drug v drugega in se začela mikastiti, da je dlaka v kosmih letela po zraku. Kotrljala sta se sem in tja in deževnik se je zbal, da ga bosta zmečkala. Začel je bežati proti drevju.

Tedaj ga je zapazil nek vrabec. Zletel je z drevesa in se ustavil pred njim.

„S poti!" je kriknil deževnik.

Vrabec pa se je sklonil, kavsnil in ga preklal na dvoje.

Tedaj so kraljevi služabniki zapazili njegovo stisko. Zavpili so na pomoč. Volk in lisjak sta se prenehala pretepati. Na vso sapo sta stekla proti vrabcu. Ta se je prestrašil in odletel, še predno je končal svojo pojedino.

Ko so živali prispele na prizorišče, so zagledale dva deževnika. Srdito sta se zvijala in kričala drug drugemu:

„Jaz sem kralj deževnik strašni in grozni!"

„Lažeš! Jaz sem kralj!"

„Ne, jaz sem kralj!"

Živali so se osuplo spogledale.

„Zdaj imamo dva kralja," je dejala mesarska muha. „Katerega naj poslušamo?"

„A kaj naj storimo, če drug drugega obsodita na smrt?" je pristavila listna uš.

„Moramo ju ločiti," je dejal lisjak in zgrabil enega od kraljev, medtem ko je volk dvignil drugega. Odnesla sta vsakega v drug gozd.

Toda zdaj živali niso vedele, katerega vladarja naj poslušajo. Volk je šel k srnam in jim dejal:

„Kralj deževnik strašni in grozni zahteva, da vas zakoljem!"

„Kateri kralj?" so vprašale srne.

„Tisti, ki je v gozdu za reko," jim je odvrnil volk.

„A mi služimo tistemu, ki je v gozdu pred reko," so odvrnile srne in srnjaki so se postavili v bran.

Ob istem času je šel lisjak k zajcem in jim dejal:

„Kralj deževnik strašni in grozni zahteva, da vas zakoljem!"

„Kateri kralj?" so ga vprašali zajci.

„Tisti, ki je v gozdu pred reko," jim je odvrnil lisjak.

„A mi služimo tistemu, ki je v gozdu za reko," so mu odvrnili zajci in začeli bežati.

Lisjak je sprevidel, da mora enega od kraljev ubiti, če hoče biti zopet sit. Ponoči se je skrivaj splazil v volkovo gnezdo in požrl deževnika. Ta se je zaman skliceval na svojo kraljevsko čast.

„Beži, beži!" mu je odvrnil lisjak. „Dvema kraljema vendar ne morem služiti!"

Isto pa je storil tudi volk. Ponoči se je splazil v lisjakovo votlino in požrl deževnika. Ko ga je ta opozoril, da je kralj, je vzkliknil:

„Kaj kralj! Jaz sem namestnik, pa me nihče več ne posluša!"

Tako so ostale živali brez kralja. Toda vsi razen volka in lisjaka so se oddahnili, ko je izginil strašni trinog.

ANICA ČERNEJEVA:

Hruška in ježek

Hruška debeluška
v sončku dozori.
Veterček jo strese,
hruška odleti.

Pa vesela vriska:
„Bolje je tako.
Deca, lačnousta
deca, me ne bo!"

Toda joj prejojme:
ježek se zbudi.
Hruška debeluška
skoraj omedli.

„Pojdi, hruška, greva!
Kaj bi to, ne greš?!
Saj te sam ponesem,
če ne maraš peš."

Hruško debeluško
pika in boli
in v želodčke vaše
si zaman želi.

SMEŠNICE

INDISKRETNO

„Očka, kaj je to, indiskretno vprašanje?"

„Hm..., to je vprašanje, ki se nanj ne more vedno odgovoriti."

„Pomisli, očka, — naš učitelj nam daje samo indiskretna vprašanja."

IZ ZGODOVINE

Učitelj: „No, Lojzek, kako je bilo ime najpogumnejšemu junaku v Troji?"

Učenec molči.

Učitelj: „Saj sem vam včeraj pripovedoval o tem. No, Hek..."

Učenec: „Hek..."

Učitelj: „No, naprej, naprej, Hekto..."

Učenec: „Hektoliter!"

IZ JURČKOVE ŠOLSKE NALOGE

Robinson se je rodil v mali leseni kočici, ki jo je zgradil s svojimi rokami.

Kje ste, Lamutovi?

40 Anton Ingolič

„Naše društvo mora protestirati pri ravnateljstvu. Kriv je paznik Damm. Čim manj podpornikov, čim manj vsega, čemur se ne pravi premog, zato pa tem več premoga, s tem pa tudi več procentov, ki jih spravijo gospod Damm in njemu podobni. Marko, ti boš pritožbo napisal in jo s predsednikom odnesel na ravnateljstvo."

Seveda ni tisto naše pisanje prav nič zaleglo. Čez dva dni pa se je pokazal v samski hiši Čekoslovakija, kot sva z Amonom krstila gospoda Duvala. Prijazni nasmeh, ki ga je imel ob prvem obisku, je že izginil z njegovih, za spoznanje bolj polnih lic, kar sem se pred meseci petič ali šestič zahvalil za katoliški časopis, ki mi ga je kar naprej vsiljeval.

„Ste vi napisali tisto pisanje?"

Gospod Duval je bil rezek, osoren.

„Ali je kaj narobe?" sem vprašal mirno.

„Narobe je, da se ukvarjate z advokatskimi posli, ko ste samo rudar."

„Ali rudar ne sme znati pisati?"

„Take stvari naj pusti v miru!"

„Je v tistem pisanju ena sama neresnica?"

„Prostovoljno ste prišli sem, komur ni prav, naj gre."

„Kaj pa rojak, ki smo ga odnesli gor k cerkvi? Se vam ne zdi, gospod Duval, da je ena smrtna žrtev na mesec vendarle preveč? Da ne govorimo o manjših nesrečah in o tistih, ki jih silikoza spravi ob zdravje."

„Imate zato boljše mezde ko drugod. Sploh pa ne bom razpravljal z vami, prišel sem vas samo opozorit. Ne pozabite, še enkrat vas opozarjam, ne pozabite, da ste tujec. Ni potrebno mnogo, da vam odpovemo gostoljubje in vam omogočimo kaj naglo vrnitev v vašo prekrasno Čekoslovakijo, mislim reči Jugoslavijo."

„Ne vem, kaj bi počela Francija brez delavcev iz Češkoslovaške, Poljske, Italije, Jugoslavije, Afrike in od drugod. Ne bi kazalo drugega, kot da bi gospod Duval vzel kramp in sveder pa se spustil v jamo."

Duval se je nameraval najprej razhuditi, a se je le premagal in nadaljeval skorajda ljubeznivo: „Pameten mladenič ste, tudi vi ste," se je obrnil k Amonu, ki je za mizo prepisoval note, „dober delavec, kakor sem slišal, oba sta dobra delavca, kulturna človeka, to je prav, tista vaša prireditev je bila lepa stvar, nihče nima nič zoper to, mi Francozi imamo radi kulturne ljudi, Pariz je kulturno središče vse Evrope, vsega sveta, ampak te stvari pustite. Tudi vi, gospod Lamut starejši! Slišali smo, da ste na pokopališču rabili besede, ki tja ne spadajo. Hočem vama dobro, gospoda Lamuta, vama in vašim rojakom. Čekoslovaki, mislim reči Jugoslovani, ste na glasu kot dobri in zvesti delavci. Čemu zapravljate svoj dobri glas? Komu v korist?" Segel si je v brčice. „Prijatelji smo bili do sedaj, bodimo še odslej! Z vami Čekoslovaki, to se pravi Jugoslovani, ni bilo težav, koliko pa jih imamo z Alžirci, Marokanci, Italijani in drugimi."

Ko je odšel, sva se z Amonom spogledala.

„Kdo jim je nesel na nos, kar si govoril na grobu? Kdo jim je povedal, da sem jaz napisal pritožbo?"

„To je bil lahko samo naš človek. Od domačinov nihče ne razume slovenski."

„Med nami je nekdo, ki ovaja. Kdo bi bil?"

Pretresla sva vse naše ljudi, kolikor sva jih poznala. Pri tem in onem imenu sva se ustavila, za trdno pa le nisva mogla nikogar obdolžiti.

„Se je že začelo," je dejal Amon.

Zares, to je bil šele začetek.

Še tisti mesec je prispel iz naših krajev velik transport izseljencev. Nabrala jih je družba, ki se je ukvarjala z nabiranjem delavcev pri nas v Jugoslaviji. Bili so moški v najlepših letih, večinoma brez družin. Z njimi je prišel tudi duhovnik, pisal se je Valentin Pirš in bil dobro raščen gospod s prav takšnim blagim nasmeškom na polnih licih, kot ga je imel Čekoslovakija.

„Ta nam je res najbolj potreben," je dejal Breznik posmehljivo.

Komaj so naše ljudi spravili v barake, ki so jih v ta namen postavili nekaj dni prej, ker hiše še niso bile dozidane, je Pirš že začel z obiski pri rojakih. Povsod so ga sprejeli z veseljem in spoštovanjem, le Gričnik je na njegove besede: „Dober dan, rojak, prišel sem malo k vam na obisk, da vidim, kako živite," rezko odgovoril: „Zakaj pa niste prišli prej?" „Kdaj prej?" se je Pirš zavzel. „Tam pri nas," je razložil stari rudar, ki je obredel že pol Evrope. „Vaš sobrat je vendar minister, voditelj Slovencev, marsikaj bi lahko storil za ubogo delavsko paro." In obrnil se je stran, gospod župnik pa je odšel z dolgim nosom.

„Zdaj se bom vendar lahko spovedala," se je razveselila mati, ko je izvedela zanj.

„Ali imate toliko grehov?" sem vprašal smeje.

„Vsaj enkrat na leto moraš k obhajilu, se nisi tega učil v šoli?"

„Učil in pozabil."

„Tudi ti boš šel, vsi bomo šli. Drugo nedeljo bo maša s pridigo, s **slovensko pridigo**. Kako dolgo je že nisem slišala!" Ker nisem nobene rekel, je čez čas nadaljevala. „Viš, počasi se bo uredilo, da nam bo laže. Otroci se uče našega jezika, društvo imamo, da nam včasih kaj zapoje, zdaj

Preprečujmo revmatizem pri otrocih

Po vsem svetu opažajo, da se revmatizem pričenja čedalje bolj v otroških obdobjih in to tem prej, čim ugodnejše so razmere za razvoj revmatizma, ki je do neke mere prava „socialna" bolezen, podobno kakor tuberkuloza.

Da bi se revmatoze med otroci izkoreninile, je potrebno predvsem izslediti vsa začetna revmatična obolenja sklepov, srca ali živčnega tkiva pri otrocih. Bolne otroke je treba poslati na zdravljenje in jih zadržati v bolnišnicah čimdlje, da se temeljito pozdravijo in po bolezni tudi okrevajo. Otroci lahko okrevajo tudi v posebnih okrevališčih za revmatične otroke, ki močno razbremenjujejo otroške bolnišnice. Ko pa otroci odidejo spet v domačo oskrbo, jih moramo nadzorovati, če jim morda ne preti nevarnost, da bi se bolezen, ponovila, ali če se revmatozam, zlasti srčnim, niso morda pridružile druge okvare in poškodbe srca. Otroci — prebolevniki morajo dalj časa, včasih tudi leta, redno vsak dan dobivati antibiotična preprečevalna sredstva (penicilin), proti ponovni okužbi s streptokom, t. j. klico, ki je v vzročni zvezi z nastankom in razvojem revmatizma.

Prav tako je treba stalno pregledovati otroke, zlasti šolarje, če je njihovo žrelo zdravo, če imajo angino, gnilo zobovje itd., kajti dostikrat lahko prav s tem ugotovimo osnovne vzroke revmatičnih obolenj.

Starši naj pomagajo odkrivati zgodnje oblike revmatizma

Ker so predvsem zgodnje oblike revmatizma, ki se prično zdravit', povsem ozdravljive, lahko starši mnogo pomagajo pri tem. Vedeti pa morajo naslednje:

1. trganje po udih, v mišicah, v glavi ni vedno le navaden „prehlad", ampak je pri otrocih lahko mnogokrat začetno ali pa že napredovalo revmatično vnetje živcev ali mišic, pa tudi sklepov;

2. otekli sklepi niso samo zaradi „izvinov" ali udarcev, ki bi jih morda otrok v strahu pred kaznijo tajil, temveč so mnogokrat revmatična vnetja sklepov, pri katerih je oteklina in bolečina prvi znak;

3. utrujenost pri hoji in delu, zasoplost, pomanjkanje veselja do otroških iger in s tem do družbe vrstnikov niso samo lenoba in nedružabnost, temveč so pogosto že znak precej resnih revmatičnih srčnih obolenj;

4. nemir pri sedanju, nerodni in nespretni gibi rok, grda pisava, opotekava hoja, spakovanje, zlovoljnost ali pretirano veselje, vse to ni samo otrokova zloba, temveč so lahko že začetki živčnega ali možganskega revmatičnega obolenja, tako imenovanega vidovega plesa;

5. bolečine v trebuhu niso samo „pokvarjen želodec" ali „gliste", temveč mnogokrat znak za začetni revmatizem ali celo že za revmatično prizadetost srca;

6. bolečine v kosteh niso samo zato, „ker otrok raste", lahko so to prave revmatične bolečine, ki iz začetno vnetih sklepov sevajo v kosti.

Zato morajo imeti otroci zdravo zobovje in zlasti zdravo žrelo. Gnojni in povečani stalno vneti mandeljni so lahko vzrok za revmatizem. V stanovanju za otroke ni primeren prostor ob vlažni steni, prenizko na tleh, pred oknom, ki se slabo zapira, temveč pripada otroku najboljši prostor, ki je mogoč v danih razmerah. Prav tako mora biti otrokova obleka in obutev, zlasti v hladnih in vlažnih dneh topla in suha. Otrokova hrana naj ne bo samo zadostna, temveč po možnosti primerno sestavljena, zlasti pa ne enostranska.

Revmatizem je resna bolezen, ki se pri otrocih zelo rada ponavlja. Več kot polovico vseh primerov ponovno zboli za revmatizmom raznih oblik, zasti pa za srčnim revmatizmom. Nade za ozdravljenje revmatizma so dokaj različne, če upoštevamo otrokov vzrastni lik in pa njegove življenjske okoliščine pred boleznijo, med njo in po njej. Večinoma pravimo, da je pri zgodaj ugotovljenih primerih precej upanja. Samo okrog 5 odstotkov hudo revmatičnih otrok umre za prvinskimi spremembami, zlasti spremembami na srcu. Pri zakasnelih primerih je za ozdravljenje, zlasti za ozdravljenje srca manj upanja. Vendar se je dandanes to neugodno stališče toliko zboljšalo, ker nam sodobna antibiotična sredstva nudijo odličen pripomoček. Z njimi namreč lahko preprečujemo in tudi zdravimo drugotne (sekundarne) srčne spremembe, ki utegnejo nastati, če se na revmatično spremenjenem srcu naselijo še drugotne septične klice.

Široko preprečevanje nastajanja in razvoja revmatizma pri otrocih je torej dokaj skupnostno vprašanje, v katerem pa je zdravstveni delavec samo eden izmed členov. Le s sodelovanjem vseh prizadetih, zlasti pa staršev, lahko dosežemo vidnejše uspehe v boju proti revmatizmu, ki je za zdaj še veliko zlo naših otrok, zlasti v dobi doraščanja in zorenja.

Dr. A. M.

Kaj pa naša drža?

Lepa drža spada tudi k negi našega telesa. Če nimate dobre drže, potem se je pač treba malo potruditi, da si jo pridobite. Ne gre samo za lep videz. Drža je potrebna tudi zaradi zdravja. Saj končno same čutile, če sedite ves dopoldan sključene nad delom, kako vas potem vse boli. Toda ne gre samo za bolečine. Sčasoma se zaradi stalne nepravilne drže lahko deformirajo deli telesa. Škoduje pa tudi notranjim organom.

Kaj je potrebno za lepo držo. Predvsem kontrolirati samega sebe in se popravljati. Dobro je tudi malo telovadbe. Ne veliko. Nekaj minut telovadbe vsako jutro. Ne recite, saj pri delu dovolj telovadim, če imate slučajno tako delo, pri katerem se morate veliko gibati. To je že res, da imate veliko telovadbe, vendar preveč enostranske. Zato pa s telovadbo zjutraj poskrbite, da se pravilno razgibajo tudi tiste mišice, ki sicer toliko ne delajo.

Rekli smo tudi, da se je treba kontrolirati in napake popravljati. Sedite recimo pri šivalnem stroju in šivate ves dopoldan. To je silno utrudljivo delo. Kako sedite? Sključene? Napačno. To je še bolj utrudljivo. Mislite na to, da boste sedele vedno popolnoma vzravnane. Skrbite, da ne boste povešale ramen. To kaj rado ostane in boste potem začele počasi tudi hoditi s povešenimi rameni, ker se boste na to držo tako navadile. To pa ne le da ni lepo, temveč je tudi silno škodljivo za prsni koš in pljuča. Glavo držite pri delu po možnosti prav tako ravno. Mislite na podbradek! Ni treba, da si ga same naredite! Ko boste dovolj okrogle in stare, se vam bo že sam naredil. In verjemite mi, da ga ne boste vesele!

Vonj po tobaku

Vonja po tobaku, ki se zagrize v pohištvo in zavese, ni mogoče pregnati le s prezračevanjem ali s prepihom. Zlasti neprijeten je ta vonj v zimskih dneh, ko so okna zaprta malone ves dan. Če hočemo odstraniti ta vonj, se moramo odločiti za dokaj bolj odločne ukrepe, in sicer v obliki nekakšne razkužitve. Zlasti v sobah, kjer spijo majhni otroci, je treba ponoviti naslednji postopek vsakih teden dni.

V skledo z vrelo vodo dajte veliko žlico čistega terpentina in prav toliko sivkinega olja. Posoda naj ostane v sobi, da se voda povsem ohladi.

PRAKTIČNI NASVETI

Madeže od jajc čistimo vedno z mrzlo vodo.

Črnilo kaj rado ostane na prstih. Očistite jih tako, da jih drgnete z mokro glavico vžigalice.

Čevlji dobijo znova sijaj, če jih čistite z alkoholom. Nikar se ne prestrašite, ker bodo po čiščenju precej lisasti. Ko se čevlji posuše, jih namažite s pasto in posušite.

Škarje za nohte lahko sami nabrusite, če razrežete z njimi koščke steklenega papirja.

Če kuhate mleko, postane kislo in ga ne morete več uporabiti za kavo, mu dodajte malo presnega mleka in ga lahko uporabite za palačinke ali kakšno drugo testo. Vanj lahko vtepete tudi nekaj moke in ga primešate mesnim omakam. S tem boste okus omake izboljšali.

Špinača na več načinov

Prikuha: dobro oprano in očiščeno špinačo stresite za eno minuto v vrelo vodo, premešajte in pustite v vodi še eno minuto; lahko jo zmehčate na sopari. Nato jo odcedite in ko se malo ohladi, jo na drobno sesekljate. Iz dveh žlic masti in dveh žlic moke napravite prežganje. Ko bo dobilo lepo rumeno barvo, dodajte malo česna in zalijte z vodo, v kateri ste kuhale špinačo. Solite, ko nekoliko prevre. Servirajte malo mleka ali smetane. Prikuho serviramo zraven mesa, pečenega krompirja, v jajcu pečenega kruha itd.

Omlet: špinačo narežite na drobne rezance, posebej pa zmešajte v testo iz 3 del mleka, dveh jajc, soli, malo popra in moke. Ko je masa gladka kot za palačinke, dodajte narezano špinačo in specite palačinke, ki jih servirajte tople, posute z naribanim parmezanom. Postavite na mizo s poljubno solato (primerno za večerjo).

Kuhana špinača kot solata. Očiščeno in oprano špinačo kuhajte v vreli vodi eno do dve minuti, precedite in zabelite pred serviranjem kot vsako drugo solato z oljem in kisom. Dodajte malo narezanega česna in malo popra (če jo boste začinile prezgodaj, bo izgubila lepo zeleno barvo).

Rezanci. Moko, jajce in na drobno zrezano ali zmleto špinačo dajte v skledo. Zamesite testo kot za rezance, ga razvaljajte in pustite, da se posuši. Zamesite še testo za navadne rezance brez špinače. Skuhajte rezance iz testa in posebej one iz špinače. Skuhane in precejene dajte v posodo, in sicer eno plast zelenih in eno vrsto rumenih. Vmes potrosite narezano šunko ali slanino, zalijte vse skupaj s stepenim jajcem in posujte s parmezanom. V vroči pečici pecite deset minut in servirajte kot samostojno jed, kot predjed ali kot dodatek k mesu. Režite kot torto.

---

je prišel še župnik. Samo pri nas ni, kot bi moralo biti."

Vedel sem: oče je bil na pregledu, a zdravnik ga je odpravil, češ da ni nič hudega, naj še kar dalje hodi v jamo, samo pije naj manj. Seveda mu je pijača škodovala, tudi mu je škodovalo, ker ni redno in dovolj jedel, toda tudi najbolj zmerno življenje ga ne bi moglo ozdraviti; delo na svežem zraku bi bolezen vsaj zaustavilo. Tega mu pa niso marali dati: ali delaj dalje v jami ali pojdi! Oče se je kak teden ali dva zdržal pijače, potem je pil še huje. Ne samo zaradi bolezni, ki jo je nosil v pljučih. Mati je to vedela, bolj in bolj jo je peklilo. Tudi s Štefko je imela z vsakim dnevom več skrbi, celo zaklepala jo je, da ni zvečer uhajala, Pepček je bil več na cesti kot doma, a najmlajši, Mihec, ki se je rodil nekaj dni po Jurmanovem pogrebu, ni bil prav zdrav. Hudo pa ji je tudi bilo, ker so prihranki le počasi naraščali in je bilo manj in manj izgledov na skorajšnjo vrnitev.

„Če bo tako, si njive še v petih letih ne bomo mogli kupiti. Ko bi imeli denar, bi jo lahko kar zdaj dobili. Preberi, kaj piše Jera!"

Teta Jera je pisala, da je njiva, ki se drži našega sveta, naprodaj, da stane toliko in toliko, da je že govorila s Plevnikom, rajši bi jo prodal nam, svojim delavcem in sosedom, kot komu drugemu. Potem je na dolgo poročala, kako je bilo s sadjem, največ pa seveda napisala o sinčku, ki ga je dobila že poleti, ki sem mu bil jaz krstni boter in so ga krstili na moje ime. Kar videl sem jo, kako ga vsa srečna prinaša iz sobe ven na predrje, kadar je lepo vreme, videl pa tudi strica, ki mu končno le ni več žal, da je zapustil Westfalijo. Lepo živijo. Stric hodi dol v jamo, teta doma pridno gospodari in gospodinji, drugam ne zahaja na delo, tega stric ne dovoli. „Ivan pravi, da je rudar," je pisala v nekem pismu, „ne kočar". Ravsa še imajo, Rogača je breja, prašiča redijo dva in kokoši imajo celo več, kot smo jih imeli mi. Mati je s pravo pobožnostjo prebirala tetina pisma.

Sedela sva v kuhinji, Mihec je spokojno spal v košari, tam od onstran se je slišalo govorjenje, toda Mudronjkin glas me ni več dražil. Izza njenega obiska v samskem domu se dolgo nisva videla; ko sem jo nato prvič zagledal, sem se ji izognil, pozneje ji nisem šel več s poti, čeprav mi srečanje ni bilo prijetno. Zadnje čase sem jo pozdravljal in ona mi je odzdravljala, kot da sva si samo znanca, govorila pa nisva že kak mesec dni; kakor mi je povedala Štefka, je zahajal v hišo z vednostjo in dovoljenjem obeh fantov neki vdovec, Poljak. Menda je bil tudi zdaj pri njej, kajti v njeno govorjenje je segal moški glas. Dobro srečo!

Vendar od žensk nisem obračal oči. Rad, zelo rad bi bil imel dekle, takšno, s katero bi se lahko kaj pomenil, o tem, kako je v jami, kaj se je dogajalo v Merlewaldu, med rojaki in domačini, s katero ne bi samo zahajal v kino, kavarno in na ples, marveč bi hodil z njo na pevske vaje,delala bi v društvu, se vozila v okolico, skratka dekle, ki bi ne bila zgolj ženska, marveč tudi prijateljica. O marsičem sem se pogovoril z Amonom, Gaspardom in drugimi znanci, seveda tudi z materjo in celo s Štefko, vendar sem se čutil bolj in bolj osamljenega. Govoril sem z našimi dekleti in se šalil z njimi, opazil sem, da je bilo tej in oni prijetno, če sem jo povabil na pivo ali slaščice, tudi sem jo videl v svojem objemu, to in ono celo v postelji, toda ko sva se poslovila in si rekla kmalu na svidenje, nisem čutil nikakršne želje, da bi se res čimprej sestal z njo.

„Tole sem mislila," je dejala mati po daljšem molku, med katerim je bila doma na Strmcu, „tako ne moremo dalje, treba je zastaviti drugače, tako, da pridemo prej do denarja."

„Kako?" sem se tudi jaz vrnil k materi.

„Prejšnji teden sem iskala voznika, da nam pripelje premog. Bila sem pri treh voznikih, pa ga nobeden ne bo mogel pripeljati prej kot v dveh, treh tednih, toliko imajo naročil." Spet je premolknila. Ne, zdaj ni bila na Strmcu, bila je na Francoskem, v Merlewaldu. Ni ga imela rada, vem, nikoli ga ne bo imela rada, vendar se ga je zaradi bodočega življenja na Strmcu le privadila. Toda njen obraz je bil trši kot doma, glas odločnejši; že na Strmcu se je redko smejala, zdaj nisem tedne in tedne videl smeha na njenih licih. „Takole mislim," je spregovorila stvarno, „kupila bi konja in voz. V dveh mesecih bi bilo plačano oboje, seno pa ni drago. Vse sem preračunala. V enem letu bi z razvažanjem premoga toliko zaslužila, da bi lahko kupila njivo. Kaj misliš?" Vprašala je s takim glasom, da nisem mogel drugega kot pritrditi. Vendar je še nadaljevala. „Nekaj voženj bi opravila dopoldne, nekaj popoldne. Včasih bi šel z menoj Pepček, včasih Štefka, tudi Luka ne bo mogel stati ob strani. Ni težko delo, naložijo ti sami, ti stranki odpelješ in zmečeš premog na cesto pred hišo ali ga zapelješ na dvorišče. Samo ena stvar je: prostor za konja in voz. Tudi to sem premislila. Kolibo bi razširili, podaljšali na vrt, kolikor bi izgubili vrta pri kolibi, bi izkrčili grmovja na zgornji strani, kar smo tako že sklenili."

Odšla sva na vrt.

„Veste kaj, mati," sem rekel, prevzet od materinega navdušenja, „jutri pripeljem Amona, izmeril bo in povedal, koliko bo treba lesa in drugega materiala."

Komaj sva drugo popoldne z Amonom izmerila kolibo in prostor za voz in konja, je zavil k nam Valentin Pirš. Mati mu je takoj odhitela naproti, celo roko bi mu bila poljubila, a jo je pravi čas odtegnil.

(Se nadaljuje)

A. P. ČEHOV:

BRANJE

(PRIPOVEDKA STAREGA VRABCA)

Nekega dne je sedel v kabinetu našega predstojnika Ivana Petroviča Semipalatova intendant našega gledališča in se razgovarjal z njim o igranju in lepoti naših igralk.

„Ampak jaz se ne strinjam z vami," je rekel Ivan Petrovič in podpisoval menice. „Sofija Jurjevna je močan, originalen talent! Tako nekako mila je, graciozna... Tako nekako lepa, čudovita..."

Ivan Petrovič je hotel nadaljevati, toda od navdušenja ni mogel reči niti besede več in nasmehnil se je tako široko in slastno, da je intendant začutil sladkost v ustih, ko ga je gledal...

„Všeč mi je... eee... kako se ji mlade prsi zibljejo in drhte, kadar čita monologe... Pa tako diha, tako diha... Recite ji, da sem v takem trenutku pripravljen... na vse!"

„Vaše prevashodstvo, izvolite podpisati odgovor na spomenico hersonske policijske uprave..."

Semipalatov je dvignil glavo z nasmejanim obrazom in zagledal pred seboj Merdžajeva, svojega uradnika. Merdžajev je stal pred njim in mu z izbuljenimi očmi ponujal papir v podpis. Semipalatov se je malo namršil: proza mu je pretrgala poezijo prav na najzanimivejšem mestu.

„To bi lahko tudi počakalo," je rekel. „Saj vidite, pogovarjam se! Zelo nevzgojeni in nedelikatni ljudje! Vidite, gospod Galamidov... Pravite, da nimamo več Gogoljevih tipov... Poglejte! Ali ni tip? Zanemarjen, z raztrganimi komolci, lasje... sploh se nikdar ne češe... In samo da vidite, kako piše! Vrag bi ne razbral! Neuko nesmiselno... nepismen je kot čevljar! Poglejte!"

„Mhm..." je zamomljal Galamidov in pogledal na papir. „Zares... Vi, gospod Merdžajev, gotovo malo berete?"

„Ne gre tako, prijatelj!" je nadaljeval predstojnik. „Jaz se sramujem za vas, namesto vas me je sram! Da bi vsaj brali knjige, kar koli..."

„Branje veliko pomeni!" je rekel Galamidov in brez vzroka vzdihnil. „Zelo veliko! Berite, pa boste takoj videli, kako se vam bo obzorje naglo spremenilo. A knjige lahko dobite, od koder hočete. Od mene na primer... Z veseljem vam jih bom dal. Že jutri jih bom prinesel, samo če hočete."

„Zahvalite se, prijatelj," je rekel Semipalatov.

Merdžajev se je nerodno priklonil, pomrdal z ustnicami in odšel.

Naslednji dan je prišel Galamidov k nam na sodišče in prinesel s seboj cel sveženj knjig. In zdaj, od tega hipa, se začne zgodba. Potomci ne bodo nikdar odpustili Semipalatovu, da je bil pri tem tako lahkomiseln! To bi bilo, recimo, mogoče oprostiti mladeniču, toda izkušenemu titularnemu svetniku — nikdar!

Ko je intendant prišel, so poklicali Merdžajeva v kabinet. „Nate, tu imate pa berite, prijatelj!" je rekel Semipalatov in mu ponudil knjigo. „Berite pazljivo!"

Merdžajev je s tresočimi se rokami vzel knjigo in odšel. Bil je bled. Poševne oči so mu nemirno begale in zdelo se je, kakor da iščejo pomoči pri vseh predmetih okoli njega. Vzeli smo mu knjigo in jo pazljivo pregledali.

Bil je „Grof Monte Christo".

„Proti njegovi volji ne moreš ničesar!" je vzdihnil naš stari knjigovodja Prohor Semjonič Budilda. „Potrudi se nekako, bogme, napni vse sile... Čitaj po malem, a potem več, morda bo dal bog, da bo še pozabil, potem pa lahko vse skupaj tudi pustiš! Ne boj se... A kar je glavno, nikdar se ne zatopi v to... Beri in ne zatopi se v to modrost."

Merdžajev je zavil knjigo v papir in sedel k pisanju. Toda zdaj mu ni šlo. Roke so mu drhtele, oči pa begale, vsako na svojo stran: prvo k stropu, drugo k črnilniku. Naslednji dan je prišel objokan v službo.

„Štirikrat sem že pričel brati, pa nič ne razumem," je rekel. Samo nekakšni tujci..."

Čez pet dni se je Semipalatov, ki je šel mimo naših miz, ustavil pred Merdžajevim in ga vprašal: „Torej, kako je? Ste brali?"

„Bral sem, vaše prevashodstvo."

„A kaj ste brali, prijatelj? Dajte, no, povejte!"

Merdžajev je dvignil glavo in pričel premikati ustnice.

„Pozabil sem, vaše prevashodstvo," je rekel po daljšem obotavljanju.

„Torej sploh niste brali ali... eee... niste pazljivo brali. Avto-mat-sko! Tako ne gre. Preberite še enkrat. Gospoda, sploh vam priporočam, da berete! Izvolite! Vsi berite! Knjige jemljite tam, z okna v moji sobi in berite. Paramonov, pojdite, vzemite eno! Padhodcev, dajte še vi, prijatelj! Smirnov — tudi vi! Vsi, gospoda! Prosim vas!"

Vsak je šel in si vzel knjigo. Edino Budilda si je drznil upreti se. Razširil je roke, nekajkrat pomignil z glavo in rekel: „Meni boste oprostili, vaše prevashodstvo... Prej bom dal ostavko... Vem, kaj narede te kritike in spisi. Zaradi njih je moj najstarejši vnuk svojo mater v obraz nazval budalo in se je skozi ves post nalival z mlekom. Oprostite, prosim vas."

„Vi ničesar ne razumete," je odvrnil Semipalatov, ki je staremu navadno oproščal vse njegove neotesanosti.

Toda Semipalatov se je motil: stari je vse razumel. Čez teden dni smo vsi videli plod tega branja. Padhodcev, ki je brebral drugi zvezek „Večnega Juda", je Budildo imenoval jezuita, Smirnov je ves vrtoglav prišel v službo. Toda branje ni na nikogar delovalo tako kot na Merdžajeva. Shujšal je, upadel in pričel piti.

„Prohor Semjonič!" je prosil Budildo. „Primorajte me, da bom zmeraj molil k bogu! Prosite vi njegovo prevashodstvo, da mi oproste... Ne morem brati. Berem podnevi in ponoči, ne spim, ne jem... Žena se je do smrti izmučila, ko mi je brala na glas, toda vrag me naj vzame, jaz ničesar ne razumem! Usmilite se me zaradi boga."

Budilda se je nekajkrat ohrabril in to povedal Semipalatovu, a ta je samo zamahnil z roko in je šel skupaj z Galamidovim od pisarne do pisarne ter vse po vrsti grajal zaradi neznanja in prostaštva. Tako sta prešla kaka dva meseca in vsa zadeva se je strašno končala.

Ko je Merdžajev nekoč prišel v službo, je namesto da bi sedel za mizo, pokleknil sredi sobe med vsemi, zajokal in rekel: „Oprostite mi, bratje pravoslavni, ker delam lažne izkaze!"

Potem je šel v kabinet k Semipalatovu, padel pred njim na kolena in rekel: „Odpustite mi, vaše prevashodstvo: včeraj sem vrgel otroka v vodnjak!"

Udaril je s čelom ob pod in zaihtel...

„Kaj to pomeni?" se je začudil Semipalatov.

„To pomeni, vaše prevashodstvo, da je izgubil pamet. Predal je um za razum. Prišel je z dežja pod kap. Vidite, kaj je naredil vaš Galamitka s svojimi spisi! Bog vse vidi, vaše prevashodstvo. Če vam pa moje govorjenje ni všeč, izvolite mi potrditi ostavko! Bolje je od gladu umreti, kot kaj takega videti na stara leta!"

Semipalatov je prebledel in se sprehodil gor in dol po sobi.

„Galamidova ne morem sprejeti!" je naročil z zamolklim glasom. „Vi, gospodje, pa se pomirite! Zdaj vidim svojo napako. Hvala vam. stari!"

Od tega časa se ni pri nas ničesar več zgodilo. Merdžajev je ozdravel, a ne popolnoma, še dandanes se strese, čim zagleda knjigo, in obrne glavo proč.

Dečva z Obirja

Na Obirju
živela je dečva,
ki je pastirju
dala srce.
To pa ni smela,
da bi ga vzela,
bila je kmečka,
pastirček pa ne.

Na Obirju
je vekala čreda,
ko je pastirju
poč'lo srce.
Dečva, sred cveta,
vzela je kmeta. —
Ni bilo sreče,
propadlo je vse...

Na Obirju
so zdaj razvaline...
Kdo o pastirju
vedel bi še — — — ?
Z dečvo tak ljubo
vse je šlo v zgubo!
Žalostno gleda
Obir zdaj dovse — — —

Valentin Polanšek

Enakopravnost

Sedel sem v gostinskem lokalu in čakal. Rad bi plačal.

Začel bom namreč kar pri koncu — to je danes moderno, razen tega ne bi rad zamoril bralcev in spravil v slabo voljo cenjenega urednika, ki se pri predolgem uvodu najprej namršči, potem...

No — kaj sledi, si lahko msilite!

Hotel sem torej plačati.

Toda natakarja ni bilo. Ne mislim trditi, da ga sploh ni bilo. Bil je, celo zelo je bil — le k moji mizi ni hotel priti. Gotovo ste kaj takega že doživeli. Spočetka sem mu kimal, kadar je zavil v smeri proti moji mizi, se malce neumno smehljal, mu diskretno namigoval.

Nič. Njegov pogled je šel skozi mene, kot da sem prozoren.

To se pogosto in zelo rado pripeti.

Potem sem pričel tleskati s prsti, klicati: „Halo!" in „Plačam!" ter z žlico udarjati po kozarcu.

Nič. Dvakrat je že šel naravnost proti moji mizi — toda v zadnjem hipu si je premislil in zavil drugam.

Toda kaj bi vam pravil! Gotovo poznate ta pojav iz lastne izkušnje.

Vstal sem, mu mahal z roko, se odkašljeval in glasno klical: „Plačam, prosim! Plačam!"

Toda očitno je bil moj natakar trdnega značaja. Niti pogledal me ni in če je slučajno moral s pogledom preko mene, je v tem hipu pogledal vodeno, kot zamaknjena žaba.

Samo dvoje je bilo mogoče: Ali sem prozoren in res neviden, ali pa me mož bojkotira. Ker je verjetnostni račun govoril proti prvi možnosti — sem se po dobre pol ure brezupnega čakanja odločil za obupno dejanje, kajti mudilo se mi je na sestanek, zelo važen sestanek.

Na list papirja sem napisal kratko in kolikor mogoče bolj čitljivo: „DOSEDAJ SEM ČAKAL JAZ VAS — SEDAJ PA ČAKAJTE ŠE VI MENE!", pustil list na mizi in odšel.

Sestanek sem seveda zamudil, toda to ni bilo tako hudo, saj je bil k sreči služben. Pač pa sem po sestanku ponovno zavil v ta naš gostinski lokal, da bi kot pošten državljan poravnal svoj dolg.

Že pri vratih je padel moj natakar kot kragulj čez mene:

„Vi, gospod, vi prej niste plačali svojega računa!"

„Vem," sem dejal primerno dostojanstveno, „in sem vam to tudi napisal! Za vse enako! Najprej sem jaz vas čakal več kot pol ure — sedaj je pravično, da tudi vi čakate!"

Tedaj šele se je moj natakar razhudil!

„Kako?" je dejal, „Za vse enako? Kaj pa si vi mislite? Ne pozabite, da ste — gost!"

Pojedina pri skopuhih

Gospodar in gospodinja sta bila zelo skopa. Dolgo sta se pomenkovala z gostom ob prazni mizi.

„Vsaj sok bi skuhala in ga prinesla na mizo, sicer bo gost lačen," je rekel gospodar svoji ženi.

„Misli si, da sem sok že prinesla. Zdaj si ti na vrsti: postavi buteljko vina na mizo," je odgovorila žena.

„Tudi za vino si misli, da že stoji pred nami," ji je odvrnil mož.

„No, prav! Kar se mene tiče," ju je zavrnil gost, „si mislita, da sem že vse pojedel in popil."

Za dobro voljo

Razumel je

— Tonček, danes sem dobil pismo od tvoje učiteljice...

— Aha, že razumem, očka! Bodi brez skrbi, mami ne bom nič povedal!

Zagotovilo

— Ali je ta pes dober čuvaj? — vpraša kupec trgovca s psi.

— Izvrsten! Kadar boste zaslišali kakšen sumljiv šum ponoči, ga samo prebudite, pa boste videli, kako bo podkuril tistemu, ki se bo plazil okoli vaše hiše!

Kakor za koga

— Kaj misliš, ali res prinaša nesrečo, če črna mačka za kom teče?

— To je odvisno od tega, za kom teče. Za miš je to prav gotovo velika nesreča!

Naivnost

— Pomislite, sosed mi je s kamnom razbil okno, ko sem igral na trobento!

— Potem je pa res velik naivnež! Saj bi vendar moral vedeti, da se bo skozi razbito okno trobenta še bolj slišala!

Zmotila se je

Žena: — Ti me nimaš več rad!

Mož: — Zakaj pa to misliš, dušica?

Žena: — Prej si vedno manj pojedel pri kosilu, večji del pa si puščal zame. Sedaj pa počneš prav obratno.

Mož: — To je že res, ampak razlog je povsem drugi, kot ti misliš.

Žena: — Kateri pa?

Mož: — Sedaj si se naučila bolje kuhati...

Vezuv in niagara

Ameriški turisti si ogledujejo žrelo Vezuva. Italijanski vodič jim s ponosom pravi:

— Menim, da v Ameriki nimate kaj takšnega!

Po daljšem razmišljanju pa mu nekdo od turistov odvrne:

— Seveda nimamo. Imamo pa slap, ki bi tale vulkan pogasil v petih minutah.

RAZOČARANJE

Peter gre na matični urad.

„Rad bi se poročil," pravi.

„Kje imate nevesto?" ga vprašajo.

„Kako? Nevesto?" se čudi Peter. „Jaz sem pa mislil, da jo dobim tukaj pri vas..."

KULTURA

Jakob se je poročil. Zahteval je od svoje žene, da mora biti kulturna in izobražena. In žena se je trudila po najboljši volji.

„Kaj si želiš za rojstni dan?" vpraša Jakob svojo mlado ženo.

„Kakšno lepo knjigo!" je dejala žena.

„Knjigo?" se je začudil Jakob. „Saj že imaš eno!"

MALI OGLAS

„No — ali ste z ženo, ki ste jo našli preko malih oglasov, zadovoljni?"

„Seveda — dobil sem toliko ponudb, da sam niti nisem mogel odgovoriti na vse."

„In kako ste se potem odločili?"

„Najel sem honorarno moč, da mi je pomagala odpisovati — in ko sva končala z delom, sva se poročila."

ANEKDOTI

Založnik je nekega dne zaprosil pisateljico Mary Rinehart, naj bi pregledala svoje prve tri kriminalne romane, ki jih je napisala nekako pred petdesetimi leti, ker jih namerava ponatisniti. Gospa Rinehart, ki nikoli več ne prebere že natiskanih knjig, se je lotila branja mladostnih del. Tedaj jo obišče njen založnik. „Kakšno veselje ste mi pripravili," ga navdušeno sprejme, „ravnokar berem prvi roman, pa nikakor ne morem uganiti, kdo je morilec."

*

Ob izbruhu prusko-francoske vojne leta 1870 je francoski minister izrekel prosluli stavek:

„Z lahkim srcem prevzemamo odgovornost nase."

Ko si je isti veljak po Sedanu še drznil zapeti hvalo cesarju, je zaklical Guizot:

„Gospod minister, v marsikateri uri ni dovolj imeti samo lahko srce!"

SLOVENSKI vestnik

Stran 8 | Celovec, petek, 10. julij 1959 | Štev. 28 (895)

Tako izgleda resnična enakopravnost v praksi

(Nadaljevanje z 2. strani)

ki se čedalje bolj odražajo v monolitnosti narodov in manjšin Jugoslavije. Kot pripadnik italijanske narodnostne manjšine, ki živi na Primorskem, v koprskem okraju ter v hrvaški Istri in Reki je nato govoril o življenju in problemu te manjšine in med drugim dejal:

„Socialistična izgradnja omogoča vedno boljšo in vestnejšo vključitev manjšine v družbeno, gospodarsko in kulturno življenje. **To vidimo tudi v tem, da imamo pripadnike manjšine tudi na vodilnih položajih v političnih oblastvenih organih in v gospodarstvu. K temu ni dovedlo neko iskanje proporcev v telesih, temveč naravna izbira na osnovi sposobnosti in aktivnosti posameznika ter njegovo zalaganje v družbeno političnem in gospodarskem življenju. Lahko ugotavljamo, da imamo na pojedinih področjih še več pripadnikov, kakor bi izhajalo iz izključnega proporcionalnega kriterija.**

Italijanska manjšina ima pri nas svoje šole, vključno učiteljišče tako, **da je zagotovljena nižja in srednja šolska izobrazba v materinem jeziku in v nacionalnem duhu. Absolventom univerze je omogočeno, da polagajo izpite v materinem jeziku.** Ker prevladuje v srednjih šolah italijanske manjšine klasični tip študija, se je sedaj pri nas začelo uresničevati spremembo sedanje dvoletne gospodarske šole v popolno štirirazredno ekonomsko šolo. Prav tako proučujemo možnost ustanovitve vajeniške šole za manjšinsko delavsko mladino. Konkretni ukrepi so podvzeti s strani ljudske oblasti tudi za to, da se manjšinskim šolam zagotovi sposobnejši učni kader. **Pri tem se ravnamo po načelu, da naj v manjšinskih šolah učijo učitelji in profesorji italijanske narodnosti oziroma pripadniki manjšine."**

Gobbo je nato govoril o kulturno prosvetnem udejstvovanju manjšine in povdaril, da le-to uživa vso podporo oblasti in političnih forumov. Kulturno življenje in stremljenje italijanske manjšine, ki je v glavnem delavska, je zelo živahno in je naravno povezano z delavsko prosvetnimi društvi „Svoboda". Zelo pogosto pride do skupnih nastopov in skupnih programov obeh narodnosti na kulturnih prireditvah, pri čemer se ne krepi le bratstvo in edinstvo, temveč se ustvarja tudi pozitivno tekmovanje za kvalitetnejše kulturno prosvetno delo.

„H kulturno prosvetnemu razvoju manjšine kot enakopravnemu členu socialistične skupnosti" — je dejal Gobbo — „prispeva tudi italijanska sekcija Radio Kopra, katera z raznimi oddajami in z iniciativo poživlja delo šolske mladine in kulturnih krožkov. **Socialistična zveza s svoje strani izdaja za italijansko manjšino tudi razne publikacije v italijanskem jeziku, med katerimi je dnevnik „La vocco del Popolo". Med ostalimi nalogami s področja življenja manjšine se v našem okraju prizadevamo ustvariti potreben kader za nadaljnji razvoj narodne manjšine sploh. Zato ne manjka niti štipendij za šolanje v sosedni Italiji.**

Pomembno vprašanje pri ustvarjanju enakopravnosti položaja manjšine je vprašanje dvojezičnosti. Tudi to je predmet velike pozornosti naših političnih in oblastvenih forumov. Tega vprašanja smo se lotili neglede na ozki okvir naših sporazumov z Italijo. **Hočemo namreč doseči dvojezično prakso v javnih uradih in ustanovah, v javnih napisih itd., povsod, kjer živi manjšina, ker bo ta praksa veliko pripomogla k ustvarjanju novega človeka, ki bo neglede na narodnost na naših mejah odigral veliko vlogo v zbližanju med narodi in državami.**

„Mislim, da ni treba povdariti" — je Gobbo zaključeval svoja izvajanja — „koliko enakopravna narodna manjšina pomeni tudi v pogledu zbliževanja med sosednimi državami. Pri nas, kjer imamo takorekoč odprto mejo z zapadom, s področjem, kjer je bil in je še danes najbolj aktiven iredentizem, prihaja to vedno bolj do izraza. Na tisoče italijanskih državljanov z lastnimi očmi stalno ugotavlja položaj in razvoj manjšine pri nas in tako je n. pr. odvzeta vsaka podlaga iredentistični propagandi, kar pozitivno vpliva na pošteni del italijanskega delavstva in prebivalstva sploh, kateri si želi najboljše odnose med državami, prav tako kakor mi."

Razstavišče koroškega velesejma se je povečalo

Razstavišče koroškega velesejma se je povečalo, ker je bil razstavnem prostoru priključen še dosedanji mestni športni štadion. Po tej priključitvi znaša sedaj razstavni prostor 130.000 m² ali 13 ha.

Na bivšem mestnem športnem štadionu nastaja obsežna hala, ki bo do pričetka velesejma 6. avgusta dograjen v surovem stanju. Kakor smo že poročali, bo v njej tudi velika razstava pohištva.

Ker je koroški velesejem istočasno tudi avstrijski lesni sejem, bo letos njegova osrednja točka razstava pod naslovom „Od gozda do potrošnika". Pri tej razstavi sodeluje lesno gospodarstvo Avstrije ter najrazličnejše vrste lesne industrije. Koroški inštitut za pospeševanje gospodarstva pa pripravlja razstavo „Obrt in kultura". Doslej so se za sejem prijavili razstavljalci iz desetih evropskih in prekomorskih držav.

Nov sovjetski prodor v vsemirje

Po daljšem zatišju okoli sovjetskih poskusov z vsemirskimi raketami je bilo v začetku tega tedna sporočeno, da so sovjetski znanstveniki 2. julija z uspehom izstrelili vsemirsko raketo, v kateri so bili dva psa in zajec. Raketa se je nepoškodovana vrnila na zemljo in je sistem za vrnitev kabine z instrumenti in živalmi ves čas poleta deloval normalno.

Poročilo o izvedenem poskusu navaja, da je bila to enofazna balistična raketa na srednjo daljavo. Skupna teža rakete z opremo je znašala nad 2000 kg. Izstrelitev te rakete je služila znanstvenim raziskavam zgornjih plasti atmosfere in pravijo, da jim je uspelo dobiti zelo važne znanstvene podatke, vendar pa še ni bilo popolnoma rešeno vprašanje povratka v atmosfero. Kljub temu pa sovjetski znanstveniki zagotavljajo, da bo morda že v bližnji bodočnosti mogoče izvesti pravi promet v vsemirje.

Ameriški znanstveniki se sicer tolažijo, da je njim že pred tedni uspelo izstreliti v vsemirje dve opici, vendar se le težko ubranijo očitkov, da jih je v razvijanju in izstreljevanju raket prehitela Sovjetska zveza.

Duševne bolezni po svetu

Publikacija UNESCO poroča, da je zdaj v bolnišnicah po svetu več duševno bolnih kot bolnih za rakom, tuberkulozo ali na srcu skupaj. Razen tega na vsakega bolnika v bolnici za duševne bolezni prideta vsaj dva, ki živita zunaj bolnišnice in ki nista dovolj bolna, da bi bila zdravljena, pa tudi ne dovolj zdrava, da bi bila srečna.

Celotnih podatkov o številu duševnih bolnikov na svetu ni. V evropskih bolnišnicah se zdravi okrog 2 milijona ljudi. V ZDA je okrog 600.000 duševno bolnih.

Medicinski strokovnjaki sodijo, da se živčne motnje najpogosteje pojavljajo med intelektualci. Pri tem pa posebej poudarjajo, da živčne bolezni naraščajo med prosvetnimi delavci, zlasti še gimnazijskimi profesorji. Podatki s klinike „Mayo" kažejo, da je bilo od 100 ozdravljenih učiteljev 54 živčno bolnih. V drugih poklicih so odstotki takšni: duhovniki in nune 42 %, odvokati in gospodinje 36, zobarji 30, kmetovalci 19, zdravniki 17 in železničarji 9 odstotkov.

Vse za tujski promet

Od včeraj naprej je v Celovcu spet možno, dnevno pod telefonsko številko 19 zvedeti, kje imajo še proste sobe in postelje. Ta uvedba se je že lani dobro obnesla, zlasti v glavni tujskoprometni sezoni, zato so jo letos ponovili.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program: — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00. II. program: — 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: — 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Gospodarska poročila in delovni trg — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert.

Sobota, 11. julij:

I. program: 8.00 Popevke — 8.45 Sirni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.00 Pozdrav nate — 15.00 „Sedem dni Koroška" — 15.30 Iz vseh dolin zveni — 16.00 Posneto za Vas — 16.20 Oddaja za mladino — 16.45 Iz parlamenta — 17.10 Zabavna glasba — 18.40 Pestro mešano — 18.55 Športna poročila — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Nekaj glasbe za sobotni večer — 21.30 „Eva in Helena", radijska igra.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.15 Nekaj zvokov iz severa — 10.00 Iz nemških oper — 13.10 Pestro mešano — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 17.10 Lepa pesem — 18.00 Za delopust — 18.30 Popevke — 19.35 Vesele operne melodije — 20.15 Zabavni večer.

Nedelja, 12. julij:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 6.50 Naš domači vrt — 7.00 Jutranji koncert — 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Veseli zvoki — 11.00 Nedeljska glasbena promenada — 11.30 Veselo petje — veselo igranje — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Otroški oder — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Športna poročila — 19.45 Nekaj za dobro voljo — 20.10 Slušna igra — 21.10 Sveži veter.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 8.00 Leto v pesmi: Julij — 8.15 Popevke — lepo obnašanje — 10.05 Za letoviščarje — 12.35 Overture iz pozabljenih operet — 13.15 Muzikalični dezert — 14.45 Poletje, sonce in glasba — 18.00 Melodije Gerharda Winklerja — 20.00 Operni koncert — 21.00 Pester večerni spored.

Ponedeljek, 13. julij

I. program: 8.00 Operni koncert — 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Visoko vrh planin stojim (slov.) — 14.45 Prav za Vas — 15.45 Mladinska oddaja — 16.00 Glasba za zabavo — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 17.55 Za našo vas (slov.) — 18.20 Za Vas? — Za vse — 18.55 Športna poročila — 19.00 Deset minut za Vas — 19.20 Pestro mešano — 20.15 Večerni koncert.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Mladinska oddaja — 9.30 Pisan spored — 10.00 Operne melodije — 13.19 Pestro mešano — 13.30 Za ljubitelje opernih melodij — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Poletje, sonce n glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Zveneči mozaik — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Pester spored — 19.30 Orkestralni koncert.

Torek, 14. julij:

I. program: 8.00 Koroški koledar — 14.00 Poročila, objave. Andrej Blumauer in njegov ansambel (slov.) — 14.45 Prav za Vas — 15.15 Glasbeno kramljanje — 16.00 Godba na pihala — 17.10 Fifty-fifty — 18.30 Deset minut za Vas — 18.55 Športna poročila — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.15 Pestro mešano — 20.15 Orkestralni koncert.

II. program: 8.20 Zabavni glasbeni spored — 9.00 Dedek pripoveduje — 9.45 Zabavna glasba — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 Popevke — 17.10 Kulturne vesti — 18.00 Zabavna glasba — 19.30 Za tiste, ki so ostali doma — 20.00 Veseli delopust.

Sreda, 15. julij:

I. program: 8.00 Vesele melodije — 14.00 Poročila, objave. Domači vrt. Kar želite — zaigramo (slov.) — 14.45 Za ljubitelje popevk — 16.00 Glasba za zabavo — 16.30 Koncertna ura — 17.55 Urno zaigrano — 18.40 Pestro mešano — 18.55 Športna poročila — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Življenje, polno glasbe: Heinz Munsonius — 21.00 Za dobro voljo.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Oddaja za mladino — 10.00 Dopoldanski koncert — 13.30 Za ljubitelje opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Dunajske viže — 17.10 Kulturne vesti — 18.00 Popevke — 19.15 Pestro mešano — 19.30 Radijska igra — 21.00 Zabavna glasba.

Četrtek, 16. julij:

I. program: 8.00 Operetni koncert — 8.45 Avstrijci v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Ura pesmi (slov.) — 14.30 Prav za Vas — 16.00 Zabavna glasba — 17.10 Pisan šopek melodij — 18.00 Oddaja za kmete — 18.30 Mladinska oddaja — 18.55 Športna poročila — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 19.50 Pestro mešano — 21.00 Zveneča alpska dežela.

II. program: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.45 Lepe melodije — 14.40 Pesmi Kristine Lavant — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Oddaja za žene — 16.30 eVseli sprehod not — 17.10 Kulturne vesti — 18.00 Glasba za zabavo — 19.15 Pestro mešano — 20.00 Pozor! Snemanje — 21.00 Operni koncert.

Petek, 17. julij:

I. program: 8.00 Orkestralni koncert — 8.45 S pesmijo pozdravljamo letoviščarje — 14.00 Poročila, objave. Domače pesmi in alpski ritmi (slov.) — 14.45 Komorna glasba — 15.45 Pesniki na polovanju — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.10 Prosti čas je dragocen — 18.55 Športna poročila — 19.00 Oblika je važna — 19.50 Pestro mešano — 20.15 Radijske igre — 22.10 Zaljubljene melodije.

II. program: 8.20 Vesele melodije — 9.00 Oddaja za mladino — 13.30 Za ljubitelje opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Pol ure s Heinzom Saudauerjem — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Glasba razveseljuje — 19.15 Pestro mešano — 20.00 Melodije iz operet — 20.45 Halo — tenegerji! — 21.15 Lepe melodije — lepi glasovi.

Televizijski program

Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.

Nedelja, 12. 7.: 17.00 Za mladino — 17.30 Za družino — 20.05 Prenos iz nemške televizije.

Ponedeljek, 13. 7.: 19.30 Film — 20.00 Čas v sliki — 20.15 Aktualni šport.

Torek, 14. 7.: 15.30 do 16.45 „Tour de France 1959".

Sreda, 15. 7.: 17.00 Otroške pripovedke — 17.30 Film — 17.45 Za družino — 20.00 Cal v sliki — 20.15 Drama z Divjega zapada.

Četrtek, 16. 7.: 20.20 Prenos iz nemške teevizije — 22.30 Čas v sliki.

Petek, 17. 7.: 19.30 Čas v sliki — 19.45 Kulturni film — 20.00 „Simone", veseloigra.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 11. julij:

5.00 Pisan jutranji spored — 8.05 Igra orkester Werner Müller — 8.40 Predstavljamo Vam mlade pevce — 9.00 Pod španskim soncem — 9.20 Zabavne melodije — 11.00 Lahka glasba — 12.00 Petnajst minut z ansamblom Maurice Larcange — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domače polke in valčki — 12.45 Pojeta Marijana Deržaj in Ivo Robič — 13.50 Zborovske skladbe Antona Lajoviča — 14.10 Pisani zvoki iz Dravskega polja — 14.35 Voščila — 15.30 Na vrtiljaku vedrih zvokov — 16.00 Na platnu smo videli — 16.20 Uganite, kaj igramo — 17.10 Panorama popevk in zabavnih melodij — 18.00 Oddaja za turiste — 18.45 Okno v svet — 19.00 Zabavna glasba — 20.00 Zabaven sobotni večer — 21.00 Melodije za razvedrilo.

Nedelja, 12. julij:

6.00 Veder nedeljski jutranji pozdrav — 6.45 Vedri zvoki — 7.15 Dunajski valčki — 7.40 Priljubljene popevke — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.37 Venček narodnih — 8.55 Zabavna matineja — 11.15 Igra zabavni orkester Radia Beograd — 12.00 Voščila — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.30 Slovenske skladbe v domačem tonu — 16.00 Humoreske tega tedna — 16.20 Kopališki koncert — 17.00 60 minut športa in glasbe — 18.37 Drobne orkestralne skladbe — 19.00 Zabavna glasba — 20.00 Nedeljski intervju — 21.00 Šport na poročila — 21.10 Melodije za Vas.

Ponedeljek, 13. julij

5.00 Jutranji glasbeni spored — 8.05 Domači napevi izpod zelenega Pohorja — 8.35 Dve orkestralni rapsodiji — 9.00 Vrnske duhovne pesmi — 9.20 Melodije a la carte — 10.40 Sedem pevcev — sedem popevk — 11.35 Popevi iz Španije — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Igra trio Maksa Kovačiča, poje Slanka Gorišek — 12.45 Zabaval Vas bo pianist Mihael Jary — 13.30 Dalmatinske narodne pesmi — 13.50 Starinski plesi in napevi — 15.30 Zabavni orkester Rafaele — 16.00 Listi iz domače književnosti — 16.20 Operne melodije — 17.10 Srečno vožnjo — 18.00 Družinski pogovori — 18.10 Poje moški zbor France Prešeren iz Kranja — 18.30 Športni tednik — 20.00 Revija zabavne glasbe — 20.40 Domače aktualnosti.

Torek, 14. julij:

5.00 Pisan spored zabavne glasbe — 8.05 Za otroke — 8.45 Poje Ivo Robič in Lola Nakovič — 9.00 Odprimo glasbeni atlas — 10.10 Plesne melodije — 11.00 Za dom in žene — 11.30 Majhen koncert solistične glasbe — 12.00 Kvintet Niko Štrta — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.45 Zabavni orkester Ray Martin — 13.15 Zabavna glasba — 14.10 Zadovoljni Kranjci s pevci — 14.35 Voščila — 16.00 Novosti na knjižni polici — 16.20 Izbrali smo za Vas — 17.10 Parada glasov — 18.20 Od valčka do kalipsa — 19.00 Zabavna glasba — 20.00 Poje zbor Slovenske filharmonije — 20.30 Radijska igra.

Sreda, 15. julij:

5.00 Jutranji glasbeni spored — 8.05 Valček — 8.35 Mladi pevci in godci v preteklem letu — 9.00 Igra orkester Rudy Risavy — 10.10 Arije iz ruskih oper — 10.30 Zabavni intermezzo — 10.40 Serenada za godala — 11.20 Popevke, ki jih radi poslušate — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Venček narodnih — 13.15 Zabavna glasba — 13.50 Pesmi tujih narodov — 14.10 Prelepa je Selška dolina — 14.35 Panorama popevk iz zabavnih zvokov — 16.00 Naši popotniki na tujem — 16.20 Melodije od tu in tam — 18.00 Modni kotiček — 18.15 Poje zabavni zbor Norman Luboff — 19.00 Zabavna glasba — 20.58 Harfa in hammond orgle v ritmu.

Četrtek, 16. julij:

5.00 Pisan glasbeni spored — 8.05 Za ciaibane — 8.45 S plesnim orkestrom Willy Berking — 9.00 Ljubezenske pesmi — valčki — 9.25 Iz arhiva zabavne glasbe — 10.10 Poje Komorni zbor Radia Zagreb — 10.45 Poskočna harmonika — 11.50 Za dom in žene — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Pisan operni spored — 13.50 Poje moški zbor DPD iz Kamnika — 14.10 Polke in valčki vižarjev — 14.35 Voščila — 15.30 Lahka glasba — 16.00 Iz svetovne književnosti — 16.20 Koncert po željah — 17.10 Zavrtimo naš glasbeni globus — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Ciganska lirika.

Petek, 17. julij:

5.00 Veder jutranji glasbeni pozdrav — 8.35 Operetna in lahka glasba — 9.00 Umetne in narodne pesmi — 9.20 V ritmu Latinske Amerike — 10.10 Poje zabavni zbor Sergija Rajnisa — 11.00 Pet pevcev — pet popevk — 12.00 Otroci pozdravljajo — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Narodne v duetu — 12.45 Na citre igra Alfonz Bauer — 13.15 Zabavna glasba — 13.50 Narodne pesmi in plesi — 14.35 Od popevke do popevke — 15.30 Odlomki iz Puccinijevih oper — 16.00 Športna reportaža — 16.20 Od tu in tam — 17.20 Petkovo glasbeno popoldne — 18.00 Kulturna kronika — 20.00 Igra kvintet Jožeta Kampiča — 20.15 Temenski zunanjepolitični pregled — 20.30 Simfonije Franza Schuberta.